

Lördagen den 8 Maj 1869.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

Justerades ett protokollsutdrag för den 7 dennes och protokollet för den 27 sistlidne April.

Herr Berg: Jag anhåller om 10 dagars ledighet från riksdagsgöromålen, räknad från den 11 innevarande månad.

Denna anhållan bifölls.

Herr Stålhammar: Jag anhåller om 10 dagars ledighet från riksdagsgöromålen, räknad från nästkommande Måndag.

Jemväl härtill lemnade Kammaren sitt samtycke.

Herr von Geijer: Genom beslut, fattadt vid sammanträde sistlidne Onsdag, har denna Kammare afslagit Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts N:o 5 Betänkande N:o 36, angående vidtagande af åtgärder för infående från Danmark af åtskilliga der förvarade handlingar, rörande våra s. k. conqueterade provinser.

I detta beslut, som jag öfvervarit, har jag icke instämt, och jag anhåller nu att få till protokollet antecknad min skiljaktiga mening i frågan. Jag anser, lika med Utskottet, att det vore särdeles nyttigt, om dessa handlingar funnes inom landet att tillgå vid förefallande rättstvister. Och jag har sjelf såsom kronoombud vid syner och rättegångar rörande kungsgårdar ofta varit i tillfälle att erfara behovet af tillgång till de dessa egendomar rörande äldre handlingar, om hvilka vanligen i gårdsarkivet finnes antecknadt, att de på kunglig befallning blifvit öfverförde till Köpenhamn. Dessutom bör bemärkas en omständighet, som låter förmoda, att Danska regeringen skulle med största beredvillighet uppfylla en af Svenska Kronan fram-

ställd önskan, om ifrågavarande handlingars utbekommande. För längre tid tillbaka har Konung Carl Johan förärat dåvarande Danska Konungen Fredrik VI en särdeles värderik samling handlingar rörande Danmark. Carl Johan hade nemligen af Konung Ludvig i Bayern fått såsom gåfva emottaga en betydlig samling akter och handlingar rörande de Skandinaviska rikena, hvilka handlingar blifvit af från Sverige under reformationstiden och äfven derefter under de lithurgiska stridigheterna flyktande prelater medförda och sedan i bayerska biblioteker uppsamlade. Vid genomgående af nämnda handlingar funnos många, som endast angingo Danmark, och dessa blefvo på Carl Johans befallning sände till Fredrik VI. Ryktesvis har jag också hört, att Fredrik VI då, för att visa sin tacksamhet, utgaf ett rescript till Danska geheimearkivet, att der förvarade äldre handlingar, som kunde vara af särskild vigt för Sverige, skulle uttagas och hitsändas. Tjenstemännen i geheimearkivet lära dervid anmält, att en mycket stor del af sagda handlingar icke var förtecknad och att register deröfver först måste upprättas, innan handlingarne kunde uttagas och till Sverige öfverlemnas.

Derigenom blef saken uppskjuten och torde sedermera råkat i glömska; registratur öfver de viktigaste handlingarne har såsom bekant för flera år sedan blifvit af dåvarande förste landtmätaren Falkman upprättadt.

Anställdes omröstning, jemlikt 65 § Riksdags-ordningen, öfver följande, af Stats-Utskottet i Memorialet N:o 80 föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Chefen för Skogsstyrelsen fortfarande benämnas *General-direktör* och uppbär en aflöning af 7,000 R:dr, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen ansett ledningen af skogsväsendet böra, efter nuvarande General-direktörens afgång, anförtros åt en *Skogs-direktör* med en årlig aflöning af 6,000 R:dr.

Vid omröstningens utgång befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 58;

Nej — 50.

Protokoll öfver omröstningen uppsattes, justerades och afsändes till Andra Kammaren; och ankom derifrån efter en kort stunds förlopp ett protokollsutdrag N:o 300, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 8 Ja och 145 Nej samt att båda Kamrarnes sammanräkade röster befunnits utgöra 66

Ja

Ja och 195 Nej; hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Anställdes omröstning, jemlikt 65 § Riksdags-ordningen, öfver följande, af Stats-Utskottet i dess Memorial N:o 91 föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Kongl. Maj:ts nädiga förslag om bibehållande af distrikchefsbefattningarne i vestra och södra tulldistrikten må af Riksdagen godkännas, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen beslutit dels i underdånighet anmäla, att Riksdagen icke kunnat bifalla Kongl. Maj:ts nädiga förslag om bibehållande af distrikchefsbefattningarne, utan beslutit att samtliga dessa embeten, jemte dervid anställda expeditioner, böra vid slutet af innevarande år indragas, och att Riksdagen för den tjensteman, som af Kongl. Maj:t kan blifva förordnad att utöfva högsta befälet öfver den yttre tullbevakningen i Skåne, uppfört i staten en summa af 6,000 R:dr, att utgå med 3,500 R:dr såsom lön, 1,500 R:dr såsom tjenstgöringspenningar och 1,000 R:dr såsom ersättning för resekostnader, dels ock i sammanhang dermed anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes till näst sammanträdande Riksdag afgifva förslag i fråga om de belopp, som anses böra nuvarande innehafvarne af samtliga de indragna tjänsterna å indragningsstat tillkomma.

Vid voteringsens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 65;

Nej — 41.

Protokoll öfver omröstningen uppsattes, justerades samt afsändes till Andra Kammaren; och ankom derifrån efter en kort stunds förlopp ett protokollsutdrag N:o 301, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 17 Ja och 146 Nej samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 82 Ja och 187 Nej; hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i enlighet med nej-propositionens innehåll.

Anställdes omröstning, jemlikt 65 § Riksdags-ordningen, öfver följande, af Stats-Utskottet i Memorialet N:o 87, momentet 1, föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Herr Hedenbergs ifrågavarande motion icke må af Riksdagen bifallas, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, anser Riksdagen Nässjö—Oscarshamns-jernvägen vara af den vikt, att den må komma i åtnjutande af understöd från Staten samt att en million riksdaler anvisas att, sedan banan blifvit färdigbyggd, afsynad och godkänd, på sätt Kongl. Maj:t kan finna för godt föreskrifva, tilldelas det för nämnda jernväg bildade bolag, med vilkor att bolaget under innevarande år använder minst en lika stor summa till arbetets bedrivande, och sålunda tillfälle till utkomst beredes åt ortens nu nu nödlidande och arbetsförtjenst saknande befolkning, samt att bolaget i öfrigt uppfyllt de vilkor Kongl. Maj:t för understödets erhållande kan komma att i nåder föreskrifva.

Vid omröstningens utgång befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 58;
Nej — 52.

Protokoll öfver omröstningen uppsattes, justerades samt afsändes till Andra Kammaren; och ankom derifrån efter en kort stunds förlopp ett protokollsutdrag N:o 302, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 53 Ja och 112 Nej samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 111 Ja och 164 Nej; hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Anställdes omröstning, jemlikt 65 § Riksdags-ordningen, öfver följande, af Stats-Utskottet i Memorialet N:o 87, momentet 2, förslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen lemnar utan afseende Herr J. F. Bergs motion om beviljande af ett låneunderstöd för jernväg mellan gruffälten vid Billesholm och lämplig punkt å Landskrona—Helsingborgs-jernvägen, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen beslutat att för anläggning mellan Billesholm och lämplig punkt på Landskrona—Helsingborgs-banan af en jernväg, utförd efter plan och på vilkor i öfrigt, som Kongl. Maj:t kan finna godt i nåder godkänna, bevilja ett låneunderstöd af 400,000 R:dr, emot den ränta och amortering, som af Riksgälds-kontoret vid nästa låns upptagande kan betingas samt emot den säkerhet för lånevilkorens fullgörande, som Kongl. Maj:t i nåder behagar godkänna.

Vid voterings slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 63
Nej — 42.

Protokoll öfver omröstningen uppsattes, justerades samt afsändes till Andra Kammaren; och ankom derifrån efter en kort stunds förlopp ett protokollsutdrag N:o 303, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 112 Ja och 51 Nej samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 175 Ja och 93 Nej; hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i enlighet med ja-propositionens innehåll.

Anställdes omröstning, jemlikt 65 § Riksdags-ordningen, öfver följande, af Stats-Utskottet i dess Memorial N:o 88 föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som bifaller Kongl. Maj:ts nådiga framställning, att, om behållna inkomsten af trafiken å jernvägen mellan Ystad och Eslöf för ett eller flera af åren 1868, 1869 och 1870, i den mån densamma icke oundgängligen behöfves för banans underhåll och trafikerande under den närmast följande tiden, finnes otillräcklig till gäldande af hela det belopp, som genom lånevilkoren är bestämdt att vid de särskilda årens slut till Riksgälds-kontoret erläggas, anstånd med betalningen af den hvarterda året uppkommande brist må ega rum under högst tio år, med följande villkor:

1:o att årliga räntan efter 6 för hundralet erläggas å hvad af förfallna annuiteten finnes oguldet;

2:o att vid slutet af hvarje efter år 1870 följande år, utöfver då ytterligare förfallna annuitet, till Riksgälds-kontoret i afbetalning å öfriga förfallna skulder aflemnas så mycket af behållna trafikinkomsten, som för banans underhåll och trafikerande under närmaste tiden kan undvaras;

3:o att ny anläggning icke utan Kongl. Maj:ts tillstånd under tiden verkställes;

4:o att, derest banan eljest förvaltas på sådant sätt, som anses leda till förminskning af Statens rätt, Kongl. Maj:t eger att det meddelade anståndet återkalla; samt

5:o att bolaget lemnar det ombud, som Kongl. Maj:t förordnar att å Statens vägnar deltaga i den årliga revisionen af bolagets räkenskaper, tillfälle att, närhelst sådant äskas, taga del af bolagets eller dess direktionens beslut, äfvensom af alla förhållanden och anordningar vid förvaltningen, som i någon mån kunna på Statens rätt ega inflytande, röstar

Ja:

Den det ej vill, röstar

Nej:

Vinner Nej, är ofvanberörda nådiga Proposition af Riksdagen afslagen.

Vid omröstningens utgång befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 62;
Nej — 39.

Protokoll öfver omröstningen uppsattes, justerades samt afsändes till Andra Kammaren; och ankom derifrån efter en kort stunds förlopp ett protokollsutdrag N:o 304, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 63 Ja och 97 Nej samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 125 Ja och 136 Nej; hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Stats-Utskottets den 7 dennes bordlagda Memorial N:o 85, med förslag till de stadganden angående Riksgälds-kontorets skulder och fordringar, som böra införas i det nya reglementet för detta verk.

Föredrogs Stats-Utskottets den 7 dennes bordlagda Utlåtande N:o 89, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående beviljandet af medel till understödjande af allmännyttiga arbetsföretag för beredande af tillfälle till arbetsförtjenst åt den i följd af sistlidet års missväxt nödställda befolkningen i vissa delar af riket.

Några ledamöter begärde detta Utlåtande ånyo på bordet, hvarvid anmälte sig och yttrade:

Friherre Funck: Jag anhåller att få fästa Kammarens uppmärksamhet på vigten och nödvändigheten deraf, att detta Betänkande utan en andra bordläggning om möjligt nu måtte få föredragas och afgöras. Derpå torde till en icke ringa del komma att bero, huruvida riksdagen må kunna afslutas inom den vanliga tiden, och då Betänkandet icke är af den vidlyftighet eller omfattande beskaffenhet, att det kan erfordra en längre tids bordläggning, anhåller jag att de Herrar, som begärt en andra bordläggning, ville afstå ifrån denna sin begäran.

Hans Excellens Herr Friherre De Geer: Efter den utgång, som Kamrarnes gemensamma votering nyss erhållit i fråga om Nässjö—Oscarshamns-jernvägen, och genom de vilkor, som vid beviljandet af detta anslag blifvit af majoriteten fästad, att nemligen en million skulle redan under innevarande år användas för beredande af arbetsförtjenst vid denna bana, hafva de skäl förlorat en stor del af sin giltighet, på grund af hvilka Kongl. Maj:t föreslagit, att undantagsvis för en annan enskild bana i samma trakt nu måtte beviljas anslag. På dessa grunder anser jag mig för min del icke böra yrka bifall till Kongl.

Majts Proposition, och biträder sålunda 1:sta punkten af detta Betänkande.

Sedan de ledamöter, som begärt Utlåtandets förnyade bordläggning, förklarar sig vilja derifrån afstå; föredrogs

1:sta punkten.

Herr Ekenman: Jag hade icke beredt mig på att detta Betänkande nu skulle förekomma till afgörande, enär jag förväntat att det skulle blifva bordlagdt tvänne gånger; men efter den förklaring Friherre Funck afgifvit, att ett uppskjutet afgörande skulle förlänga riksdagen, har jag icke velat med min röst bidraga till att så skulle ske. Jag hysar visst icke någon förhoppning, sedan Hans Excellens Herr Justitie-statsministern nu förklarar, att Regeringen icke själf vidhåller den Proposition, som till Riksdagen blifvit afgifven, att kunna genom ett yttrande af mig föranleda en annan utgång af frågan i Kamrarne än den Utskottet föreslagit, men jag anser det icke destomindre vara min pligt, att åtminstone med några ord söka rättfärdiga bestyrelsen för det tillfälliga bolag som står i spetsen för företaget, och att förklara huru detta bolag kunnat nu i riksdagens elfte timma framkomma med en underdänig anhållan i detta ämne. Rättfärdigandet ligger, såsom jag vid remissen af den Kongl. Propositionen tillkännagaf, deruti att arbetsförtjenst saknas i hela denna ort, och att det varit nödvändigt för innevånarne att tillse, i hvad mån arbete kunde anskaffas. Det var icke möjligt att af egna medel åstadkomma de utvägar, som erfordrades för att sätta i gång stora arbetsföretag, men man förväntade att, om den gamla frågan om en jernväg genom denna trakt skulle kunna bringas till lifs, och om denna fråga kunde vinna sådana sympatier hos Riksdagen, att ett ringa understöd kunde lemnas, derigenom kunde beredas hela denna nödställda befolkning det tillfälle till arbete, hvaraf den var i så särdeles stort behof. Detta motiv har icke försvunnit derigenom, att Riksdagen i dag vid gemensam votering anslagit en million åt Nässjö—Oscarshamns-banan, ty fastän dervid är fästadt det vilkor, att ett lika stort belopp redan i år skulle komma att användas till arbetena på denna sträcka, så läser likväl deraf icke förefinnas något ovilkorligt hinder för bolaget att vid arbetets påbörjande använda millionen på den punkt af bansträckan der det själf finner för godt. Det är dock icke alldeles detsamma att vissa personer få en million till en bana inom östra Småland, som att bjuda den arbetslösa befolkningen ett sådant arbete. Det är nemligen icke blott den lösa arbetsbefolkningen, som behöfver arbetsförtjenst, utan det är företrädesvis smärre jordtorpare, som endast få dagar i veckan kunna aflägsna sig från sitt jordbruk och dessa få dagar behöfde förtjena något för att bereda uppehälle åt sig och sin familj. Jag tror således, att detta företag icke alldeles bort göras beroende af utgången utaf voteringen rörande Nässjö—Oscarshamns-banan.

Det fanns likväl ett annat motiv, som ännu eger gällande kraft och som daterar sig ända från år 1856, då den första jernvägskomi-

téen med Öfversten. Friherre Ericson i spetsen föreslog att Statens södra stambana skulle sträckas genom Lagaådalen. Man gjorde då afseende på de många jernverken inom orten, visserligen icke stora då man jemför dem med andra, men så många flera, och vidare på den industri, som utvecklats sig och egt bestånd under flera mansåldrar i denna trakt. Dessa voro de hufvudsakligaste skälen, hvarföre en bana skulle dragas genom Lagaådalen. Det fanns derjemte ekonomiska skäl, ty det var svårt att få en anläggning för jemförelsevis så liten kostnad, som i denna del. 1862 års komité föreslog emellertid en annan rigtning af banan, och jag har velat vidröra denna omständighet för att visa och påminna att den åsigt, som dervid gjordes gällande, ingalunda delades af alla. Detta är visserligen försvunna saker, som det icke kan vara mycket skäl att nu vidröra; men jag tror dock att samma skäl, som då anfördes för att stambanan skulle sträckas genom Lagaådalen, ännu finnas till och äro af samma giltighet som då. Man har sagt enskildt, att denna bana skulle komma att konkurrera med stambanan, men jag har i så fall erhållit upplysningar — beklagligen är jag nu icke dermed försedd — från Trafikstyrelsen derom, att endast obetydligt med produkter ankomma till södra stambanan ifrån Lagaådalen, enär denna ort, tillfölje af det långa afståndet till afsättningsorterna Jönköping och Malmö, nu måste forsla allting på vagn.

Stats-Utskottet har antagit såsom ett hufvudskäl, hvarföre icke Utskottet ansett sig kunna tillstyrka anslaget, att bolaget ännu icke är bildadt, och att under sådana förhållanden det kan vara ovisst om ett bolag verkligen skall kunna bildas. Jag vågar icke bestämdt uttala att detta skulle kunna ske redan under detta år, men då Kongl. Maj:t i sin Proposition fäste det vilkor, att man skulle erhålla bestämd visshet derom att bolaget kommit till stånd, så tror jag icke det skulle vara vådligt att påstå att, derest anslaget beviljades, bolaget skulle vara bildadt inom den 15 Juni, och jag tror heller icke att Riksdagen skulle löpa någon fara, om den, såsom begärdt blifvit, anslagit 150,000 R:dr för innevarande och ett lika belopp för nästa år, under förutsättning att bolaget komme till stånd; ty hade så icke skett, så hade medlen naturligtvis bibehållits i kassan och ej blifvit utbetalda.

Det har äfven sagts, att någon afsevärd industri icke forefunnes i Lagaådalen, hvarföre några medel icke borde för jernbansträcka derstädes användas. Äfven i detta hänseende vore jag beredd att visa, att trafiken verkligen icke är obetydlig. Detta visar sig framför allt deraf att, när några personer, som intresserat sig för jernbansträckan, kommit tillsammans för att härför bilda ett bolag, de vilja sjelfva förskjuta $\frac{2}{3}$ delar af kostnaden och begära blott $\frac{1}{3}$ del till understöd. Vore trafiken icke så beskaffad, att man skulle kunna anse att banan lemnade eller afkastade tillräckligt för att betäcka de utgifter, som med sjelfva trafiken äro förenade, jemte ränta och amortering på det nedlagda kapitalet, så hade väl svårligen enskilda personer kunnat förmås att offra så betydliga summor, som här sättas i fråga. Jag tror sålunda att detta skäl icke kan gillas eller borde hafva föranledt Utskottet att afstyrka bifall till Kongl. Maj:ts Pro-

position. Men då Utskottet hänvisat intressenterna i detta företag att hos Kongl. Maj:t, med ledning af Riksdagens beslut, begära att Kongl. Maj:t ville taga i nådigt öfvervägande, em icke detta företag vore af beskaffenhet att förtjena understödjas af statsmedel, till följd hvaraf man kunde förvänta Proposition till nästa riksdag, så anser jag mig icke böra, för såvidt jag ej emot all förmodan får understöd inom Kammaren, nu framställa något yrkande om proposition på afslag å Utskottets Betänkande.

Friherre Funck: Af Stats-Utskottets Betänkande synas lätt de skäl, som föranledt Utskottet att afstyrka den Kongl. Propositionen i detta ämne. Då man icke bestämt längre tid än till den 15 Juni för bolagets bildande, och då så många förarbeten derefter naturligen förestode — äfven om bolaget då vore bildadt — innan man kunde börja det egentliga arbetet, så förefanns föga anledning att bevilja det äskade anslaget, när arbetet sålunda icke kunde företagas förrän skördetiden vore inne, och till följd deraf dels andra arbetsförtjenster då funnos och dels lefnadsförnödenheterna inom orten vore att tillgå emot lägre pris än nu. Utom andra hinder härför. förefinnes dessutom det, att denna bansträckning icke är, såsom måhända många föreställa sig, tillräckligt undersökt. En del deraf emellan Götaström och Wernamo, utgörande 3 mil 2,000 fot, är nemligen endast upptagen efter ett äldre approximativt förslag på högra sidan af Lagaån. Den föreslagna jernvägen, säger man emellertid, skulle gå på venstra sidan, och der har icke någon undersökning blifvit gjord. Vidare saknas helt och hållet tillförlitliga uppgifter öfver de trafikinkomster, som äro att förvänta. Alla dessa skäl syntes för Utskottet vara så tillräckliga för att afstyrka den Kongl. Propositionen, att någon tveksamhet derom icke förekom; icke ens en enda röst inom Utskottet höjde sig för bifall. Vidare inhemtar man af det protokoll öfver sammanträdet med intressenterna, som inlemnats till Riksdagen, att dessa endast uppdragit åt sin bestyrelse att sätta sig i verksamhet med förberedande åtgärder, men icke att utan nytt uppdrag anhålla om Proposition på understöd. Detta är ytterligare ett skäl för afslag till den nådiga Propositionen, och jag anhåller sålunda om bifall till Utskottets förslag.

Herr Wallenberg: Jag må upprigtigt bekänna, att jag anser mig nödsakad att säga att anledningen, hvarför jag icke ingår i något svaromål å Herr Ekenmans yttrande, icke är att jag icke skulle tilltro mig att vederlägga största delen deraf, utan att jag tror att denna Kammare icke tycker om att höra långa och ofruktbara tal. Jag tror emellertid att med den återhållsamhet i fråga om jernvägsbyggnads företag, som Riksdagen redan genom tidigare beslut visat, det skulle vara en stor anomali, om man nu beviljade denna framställning, och då nu blifvit fattadt ett beslut, hvarigenom nöden kommer att lindras samt Konungens främste rådgifvare delgifvit oss att Regeringen icke vidare håller på frågan, så vet jag icke hvartill en vidare diskussion skulle tjena. Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Faxe: Jag anser mig böra instämma i allt hvad den förste talaren yttrade, angående vigten af denna jernvägsanläggning för den ort, den skulle komma att genomgå, både för den närvarande tiden, såsom beredande väl behöflig arbetsförtjenst, och för framtiden för rörelsens underlättande. Tillfälle till förtjenst har man visserligen för en del af länet beredt genom arbete vid Nässjö—Oscarshamns-banan, men det är gifvet att detta arbete icke kommer att tillskynda de mera aflägsse boende af provinsens innevånare något egentligt gagn. Att denna nu ifrågavarande bana icke är utan vikt äfven för Statens stambana, sluter jag deraf att den, som väckt förslaget derom, är just trafikchefen för denna statsbana. Han har ock för mig förklarat, att anledningen, hvarföre han väckte förslaget, var att han ansåg det vara en honom åliggande skyldighet att befordra en sak, som så ostridigt måste lända till fördel för statsbanan. Emellertid, då Utskottet afstyrkt det begärda lånebidraget, och med anledning af Herr Justitie-statsministerns förklaring, är det icke att hoppas att man nu skall lyckas erhålla detta bidrag, men deremot hyser jag den förhoppning, att Utskottets tillstyrkande i 2:dra momentet af detta Betänkande måtte leda derhän, att Jönköpings län äfven måtte blifva delaktigt af de anslag till allmänna arbeten, som deri blifvit tillstyrkta.

Något yrkande har jag nu icke att framställa.

Friherre Raab, Adam: Jag ber endast få tillkännagifva, att jag instämmer i Herrar Ekenmans och Faxes uttalade åsigt i denna fråga, men afstår för öfrigt från att vidare fortsätta diskussionen. Något yrkande har icke heller jag att framställa.

Herr Ekenman: Jag inser mycket väl att en fortsatt debatt i ämnet skulle vara fruktlös och jag skulle således icke hafva tagit mig friheten att för andra gången besvara Kammaren med att ånyo uppträda, om jag icke blifvit nödgad dertill af det yttrande, som utaf den förste bland Utskottets härvarande ledamöter afgifvits, och hvaruti han bland annat sagt, att denna bana blott till en ringa del blifvit undersökt. Denna uppgift är icke riktig, men bevisar, att den värde ledamoten är i okunnighet om huru denna bansträckning skulle komma att gå. Jag ber att få erinra derom, att undersökningshandlingarne ådagalägga, att den påtänkta jernvägslinien från Götaström till Wernamo undersöktes redan år 1856 på Statens bekostnad, och med all den omständighet och noggrannhet, som af en sådan undersökning betingades. Ej blott beskrifning öfver sjelfva undersökningen, utan äfven alla profil- och bankarter voro att tillgå vid den undersökning, som sedermera blifvit å den nu ifrågasatta bansträckningen verkställd.

Friherre Funck har äfven sagt, att det saknades uppgifter på den trafik, som kunde komma att uppstå på banan. Vid undersökningshandlingarne är dock fogadt ett instrument, upprättadt af åtskilliga i saken dels intresserade och dels ointresserade personer, öfver den trafik, som kunde vara att påräkna, och med en sanning,

som, jag tror, skall vara fullt ut lika tillfyllestgörande och pålitlig, som de uppgifter, Herr Friherren saknat.

Samme talare har vidare erinrat, att bestyrelsen icke skulle haft intressenternes uppdrag att hos Kongl. Maj:t begära en framställning till Riksdagen i ämnet. Bestyrelsens förenämnda åliggande var dock, jemte att låta verkställa förberedande undersöknings- och andra arbeten, äfven att ingå till Kongl. Maj:t med underdånig framställning i ämnet.

Herr Leijonancker: Jag ber blott att få upplysa, att ansökningshandlingarne sjelfve uttrycka en ganska stor tveksamhet, om huru denna bansträcka skall komma att gå, hvadan Friherre Funck haft fullt skäl till sin anmärkning.

För öfrigt anhåller jag endast om bifall till Utskottets förslag.

Öfverläggningen förklarades slutad och punkten bifölls.

2:dra punkten.

Bifölls.

Föredrogs och bifölls Stats-Utskottets den 7 dennes bordlagda Memorial N:o 90, angående afskrifning af de i Riksgälds-kontorets räkenskaper bland Kontorets skulder bokförda, så kallade ekeskogs-medlen.

Föredrogs Stats-Utskottets den 7 dennes bordlagda Memorial N:o 92, med förslag till voteringspropositioner, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande Utskottets Memorial N:o 74, angående bestämmandet af aflöningen för de vid innevarande riksdag anställda tjänstemän och vaktbetjente.

De föreslagna voteringspropositionerna godkändes.

Vid föredragning af Stats-Utskottets den 7 dennes bordlagda Memorial N:o 93, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande Utskottets i Memorialet N:o 75 gjorda framställning om en gratifikation åt Statskommissarien Bruno Johansson, godkände Kammaren den föreslagna voteringspropositionen.

Föredrogs Stats-Utskottets den 7 dennes bordlagda Memorial N:o 94, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om anslag till fortsättande af arbetena å nordvestra stambanan.

1:sta punkten.

Utskottets till Andra Kammaren afgifna hemställan lades till handlingarne.

2:dra punkten.

Sedan undertecknad tillkännagifvit, att, enligt ankommet intyg af Andra Kammarens Sekreterare, Kammaren, vid föredragning af det ifrågavarande Memorialet, bifallit Utskottets i 1:sta punkten gjorda hemställan och förklarar den i 2:dra punkten föreslagna voteringsproposition till följd deraf hafva förfallit. lades punkten till handlingarne.

Vid föredragning af Stats-Utskottets den 7 dennes bordlagda Memorial N:o 95, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande Utskottets Utlåtande N:o 81, angående Statens jernvägstrafik och den dervid anställda personals aflöning m. m.; lades Utskottets i 1:sta punkten till Andra Kammaren gjorda hemställan till handlingarne och den i sednare punkten föreslagna voteringspropositionen godkändes.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att, enligt emellan Talmännen träffad öfverenskommelse, omröstningar jemlikt 65 § Riksdagsordningen komme att vid Kamrarnes sammanträden nästa Måndag den 10 dennes, kl. 1 e. m., anställas öfver de i dag af båda Kamrarne godkända voteringspropositionerna.

Föredrogs Banko-Utskottets den 7 dennes bordlagda Memorial N:o 15, i anledning af Kamrarnes beslut rörande Utskottets Memorial N:o 10, om 1:sta, 2:dra och 3:dje artiklarne i Bankoreglementet.

Herr Wallenberg: Som Herrarne kanske behagade erinra sig, föredrogs denna punkt härstädes förliden Tisdag, och Kammaren behagade då bevilja återremiss deraf, för att få i punkten infördt ett medgifvande att de caroliner, som inflyta för Kronans räkning, skola mottagas i Riksbanken mot samma pris, som vid utväxling af caroliner från Riksbanken vore gällande. Ingen Utskottsledamot uttalade sig då emot denna återremiss, utan alla vore villige att instämma

uti att en sådan förändring vore särdeles önskvärd för allmänheten. hvarföre Riksbanken borde sättas i tillfälle att gå sådana önsknin-
gar till mötes. Icke desto mindre har nu till min kunskap kommit,
att i Utskottet endast tre röster mot nio yttrat sig för en sådan
förändring, hvadan jag tilltror mig kunna sluta till att två eller
kanske tre af dessa nio, som bestämde Utskottets beslut, tillhörde
Första Kammaren. Det är visserligen deras oförkränkta rätt att så
handla, men nog hade det varit angenämare, om de vid den förra
behandlingen af frågan framställt sina skäl. Då hade något ännu
kunnat göras för att få förändringen igenom. Nu, då återremiss blif-
vit lemnad utan afseende, återstår för oss andre ingenting annat än
att tiga och lida.

Herr Ekman, Johan Jacob: Då Banko-Utskottet icke med
begagnande af den motionsrätt, som tillhör detta Utskott, tillstyrkt
en åtgärd, öfverensstämmande med den åsigt, som låg till grund för
återremissen från denna Kammare, så lärer nu icke vara något an-
nat att göra än att fatta beslut i likhet med Andra Kammaren, eller
att godkänna ifrågavarande §:en af Banko-reglementet, sådan den af
Utskottet blifvit föreslagen. Jag ber derföre att nu få tillstyrka
detta, på samma gång jag icke kan underlåta att beklaga, att Ut-
skottet icke velat tillstyrka hvad som afsågs med återremissen, hvil-
ket icke i något fall kunnat skada. men deremot säkerligen blifvit
till ganska stort gagn.

Friherre von Schwerin: Jag hade visst ingenting emot att det
af föregående talare omnämnda tillägget infördes i denna §, men då
Riksdagen så långt framskridit som nu, då Andra Kammaren redan
afgjort frågan genom att antaga Utskottets förslag till §:ens lydelse,
och då jag funnit att de motioner om guldmynt, som blifvit väckta,
icke vunnit någon favör inom Andra Kammaren, hvadan det icke
vore troligt att den i detta fall ville frångå sitt redan fattade beslut,
så tror jag icke, att Utskottet bort eller kunnat afgifva annat svar
på återremissen än det nu gjort. Om annorledes hade skett, så hade
detta lätt kunnat förorsaka ett dröjsmål på kanske 14 dagar med
riksdagens afslutande, derest Utskottet slutligen fått sig uppdraget
att sammanjemka Kamrarnes skiljaktiga beslut, och detta tror jag ej
att någon skulle tyckt om.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag, rörande denna 8:de § i
Bankoreglementet.

Herr Ekenman: Jag har blifvit förekommen af den siste tala-
ren, och behöfver sålunda icke yttra många ord. Jag ber emeller-
tid att få tillkännagifva, att, då frågan förra gången förevar i Kam-
maren och återremissen beviljades, jag för min del fann det ifråga-
satta tillägget ganska lämpligt och nyttigt, och att denna åsigt icke
förändrats hvad sjelfva saken angår, men väl i afseende på tillämp-
ningen, ty inom Utskottet uttalades enhälligt af Andra Kammarens
ledamöter, att tillägget inom den Kammaren skulle stöta på ett oöf-

vervinneligt motstånd, till följe af den allmänna fruktan för att man genom det ifrågasatta stadgandet skulle erhålla en dubbel standard. Under sådana förhållanden skulle det ju varit ett rechthaberi att fortsätta yrkandet om tillägget, hvadan Utskottet icke hade annat val än att förfara såsom det gjort.

Herr Wallenberg: Jag ber blott att få tillägga, det jag liffigt hoppas, att den siste ärade talaren begagnade tillfället att upplysa Andra Kammarens ledamöter, att det icke var möjligt att på det sättet få en dubbel standard.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, framställde Herr Grefven och Talmannen proposition derå, att Kammaren skulle bifalla 2:dra punkten i Banko-Utskottets Memorial N:o 10; och blef denna proposition med ja besvarad.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter änyo på bordet Andra Kammarens den 7 dennes bordlagda protokollsutdrag N:o 287, med delgifvande af Kammarens beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts Betänkande N:o 45, i anledning af återremiss å Betänkandet N:o 6, rörande väckt förslag till ändring i gällande rese-reglemente.

Föredrogs änyo, och företogs punktvis till afgörande, Bevillnings-Utskottets den 5 och 7 dennes bordlagda Betänkande N:o 16, angående beräkningen af tullmedlen, postmedlen, stämpelpappersafgiften och bränvinsbränningsmedlen.

1:sta, 2:dra och 3:dje punkterna.

Biföllos.

4:de punkten.

Herr Bennich: Inom Utskottet hafva skiljaktiga meningar yppats angående beräkningen af denna afgift, och jag har tillika med några andra ledamöter anført de skäl hvarpå vi grundat vår mening derom, att bränvinstillverkningen med sannolikhet kunde beräknas till 14 millioner kannor, eller 1 million kannor mera än Utskottet antagit. Om Herrarne behagade uppmärksamma den vid reservationen fogade tabell, så visar det sig, att bränvinstillverkningen under de flesta åren sedan år 1861, allt efter de olika skördarnes beskaffenhet, utfallit mycket ojemnt, dock alltid betydligt öfver 14 millioner kannor, så snart ej en dålig skörd föranledt en lägre tillverkning. Det visar sig ock, att förbrukningen af bränvin i medeltal vida

öfverstigit 14 millioner kannor årligen, ehvad denna förbrukning fått sitt behof tillfredsstäldt genom den inhemska produktionen eller genom import från annat land. Vid sådant förhållande, och då vi ej hafva anledning att befara att vi äfven i år skulle hemsökas af en dålig skörd, så har jag trott att man egde all anledning att lika med Kongl. Maj:t beräkna bränvinstillverkningen till det normala beloppet af 14 millioner kannor, och afgiften i förhållande derefter.

Jag tillåter mig vidare erinra att, då det är så vanskligt att uppgöra en kalkyl sådan som denna, så synes det mig dock lämpligare att, i ovisshet om hvad som kan komma att inträffa, heldre antaga medelförhållandet under en längre tid till grund för beräkningen, än att uppgöra denna på förutsättningar om något exceptionellt ogynnsamt förhållande, och det så mycket heldre, som en beräkning sådan som Utskottets skulle göra, att Riksdagen blefve nödsakad att vidtaga åtgärder för den allmänna bevillingens höjande. Men en så beskaffad åtgärd, vidtagen utan trängande nöd, synes mig vara så obetänkt, att jag för ingen del med min röst vill bidraga dertill. Jag får derföre hemställa, att Kammaren måtte beräkna bränvinstillverkningsafgiften för år 1870 till det af Kongl. Maj:t antagna beloppet af 9,800,000 R:dr.

Herr von Geijer: Det är förhållandet, såsom den siste talaren ock nämnde, att vid öfverläggning i detta ämne voro meningarne inom Utskottet mycket delade. Också är det ej godt för någon att, inom de gränser hvarom här är fråga, bestämma på förhand huru stor kvantitet bränvin kommer att tillverkas under den återstående tiden af detta år.

Jag ber emedlertid att få yttra några ord till Utskottets försvar.

Då det förut varit vanligt att beräkna beloppet af bränvinsbränningsmedlen efter det antal kannor tillverkningen i medeltal utgjort under de nästföregående trenne åren, finnes väl icke något skäl att väsentligen olika förfara denna gången.

Den siste värde talaren yttrade att det vore origtigt antaga, att den närvarande tryckta konjunkturen inom landet, beroende till stor del på nästföregående årens missväxt, skulle fortfara under den närmaste tiden. Men det har ej heller Utskottet gjort. Tvärtom hyser Utskottets majoritet lika med reservanterne den förhoppning att de för närvarande rådande svåra konjunkturen snart börja förbättras, men Utskottet anser att någon tid ändock måste åtgå, innan nationens nu betydligt förminskade förmåga att konsumera kan varda i mera märklig grad åter ökad, hvilket med hvarje särskild förbrukningsartikel inträffar ju tidigare i samma mån den är till nödvändighetsvaror hänförlig, till hvilket slag af varor åtminstone icke i främsta rummet spritdryckerna kunna räknas.

Den värde talaren sade, när han hade ordet, hvad ock i hans reservation förekommer, att olägenheter voro förbundna med en förhöjning af allmänna bevillingen — en åtgärd som dock blefve genom godkännande af Utskottets beräkningssätt oundviklig. Denna oundviklighet vore åtminstone icke för handen, om det kunde gå an att Representationen redan under denna riksdag beslöt sig för att på-

lägga en konsumtionsskatt å tobak, hvarom förslag så ofta blifvit framställda. I allt fall utgör skilnaden emellan beloppet af bränvinsbränningsmedlen enligt Utskottets och reservanternas beräkning endast 700,000 R:dr, som är vida mindre än den genom allmän bevillning uttaxerade vapenskattn. Jag vill till slut i afseende härå nämna, att det icke synes vara med goda beskattningsgrunder öfverensstämmande, att inkomstbevillning, när den, såsom förhållandet är hos oss, årligen återkommer, städse bestämmes till ett och samma belopp, och på detta sätt göres till en fix skatt. När inkomstbevillingen årligen erlägges, synes den företrädesvis egnad att, från det ena till det andra året efter sig företeende behof något varierande, utgöra ett fyllnadsbelopp i budgetens slutsumma.

Jag får påyrka bifall till Utskottets förslag.

Herr von Ehrenheim: Det ligger i sakens natur att, då man i Maj det ena året skall beräkna förhållandet för ett kommande år, så måste dessa beräkningar blifva sväfvande, isynnerhet då en så ofantligt mäktigt inverkande faktor som en ny skörd ligger emellan dessa bägge tidpunkter, för att ej tala om andra omständigheter som kunna verka en förbättring eller en försämring. Under sådana förhållanden synes det som om man ej hade annat att göra än att lägga en längre tid till grund för beräkningen, och att, med afseende på den, bestämma hvad som är det rätta. Under de 8 sista åren har bränvinstillverkningen i medeltal årligen uppgått till mera än 14 millioner kannor och det oaktadt bland dessa 8 år ingå två, som äro så ofördelaktiga som 1867 och 1868, då en felslagen skörd naturligtvis derpå utöfvat stort inflytande. Efter min uppfattning kan det således ej vara orätt, om man utgår från dessa grunder att, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, beräkna bränvinstillverkningen till 14 millioner kannor. Det vigtiga skäl man har att ej låta bestämma sig af ovissa farhågor synes mig tala för sig sjelf. Följden af att beräkna denna tillverkning till lägre belopp, än man med afseende å flera föregående års tillverkning har anledning att antaga, blir naturligtvis den, att Statens behof måste fyllas på annat sätt, det vill säga genom den allmänna bevillingens höjande. En ärad talare yttrade nyss, att detta vore ej nödvändigt; man kunde ju få en annan skatt, t. ex. på tobak. Han tycktes dock sjelf medgifva att Riksdagen är så långt framskriden, att det ej för denna gång torde vara möjligt att uppgöra ett system för en dylik beskattning. Han yttrade vidare, att, äfven om man ville höja den allmänna bevillingen, skulle denna höjning blifva helt obetydlig eller endast 25 procent. Det är dock endast 2:dra Artikelns bevillning, som skulle kunna drabbas af denna förhöjning — åtminstone kan 1:sta Artikelnen ej komma i fråga — och då bevillingen af 2:dra Artikelnen utgör omkring 2 millioner, men här erfordras 700,000 R:dr, så blefve det nödigt att höja bevillingen i ännu högre proportion än den ärade talaren uppgaf.

En annan utväg, hvarigenom man kunde reda sig, vore att omsätta det lån, hvilket eljest skulle under nästkommande år med befintliga tillgångar betalas. Denna utväg tror jag ej vara önskelig, då de tillgångar som dertill blifvit afsedda ej utgöras af årligen åter-

kommande inkomster, utan af äldre besparingar, som blott för en gång äro att påräkna.

På grund af hvad jag sålunda anført, får jag hemställa det Kam-maren behagade, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag, beräkna brän-vinstillverkningen för nästkommande år till 14 millioner kannor.

Herr Meijer, Edvard: Då jag tillhört majoriteten inom Ut-skottet, anser jag mig vara skyldig att, ehuru en annan ledamot af samma majoritet redan yttrat sig, säga några ord om den grund Ut-skottet följt vid denna beräkning.

Det är visserligen sannt, såsom den siste talaren uppgaf, att, när man tager de 8 sista årens tillverkningsbelopp, så kommer man till 14 millioner kannor; men om vi taga de 3 sista åren, så få vi icke mer än 12 millioner, och om vi taga de 5 sista åren, ungefär 13 mil-lioner. Med de dåliga utsigter vi hafva i vårt land, och då man be-sinnar att produktionen måste rätta sig efter konsumtionsförmågan, så kan jag icke tro, att vi böra vara sangviniska nog att antaga, det konsumtionsförmågan och i följd deraf konsumtionen skall kunna i väsendtlig mån ökas inom så kort tid som den hvarom här är fråga. I lyckligaste fall kunde detta visserligen inträffa, men jag befarar högeligen att så icke kommer att ske. Vi veta, att på hösten 1867 och våren 1868 uppgick hela tillverkningen inom landet icke till mera än åtta och en half million kannor, och hela importen under sam-ma tid uppgick till omkring 800,000 kannor, hufvudsakligen cognac. Hösten 1868 och våren innevarande år uppgick tillverkningen till un-gefär 12 millioner kannor, och i detta ögonblick hafva vi denna vara till öfverlopps öfverallt. Det finnes intet pris på den; spekulanterna förlora på den, så att för min del skulle jag vara mera höjd att be-räkna 1870 års tillverkning till 12 än till 13 millioner kannor; men det var ej värdt att försöka något sådant. Jag anser det dock vara Ut-skottets skyldighet att, såvidt på det beror, uppriktigt och ärligt framlägga ställningen, och jag vågar påstå, att det ej finnes många inom Utskottet, som verkligt tro på att dessa 14 millioner kannor komma att tillverkas, utan jag tror att anledningen hvarför de hålla på denna siffra är den, att den upptages i Kongl. Maj:ts Proposi-tion, och att de till följd deraf ansett sig icke böra förorda någon nedsättning i densamma, helst det vore fråga om en sådan småsak.

Det är på dessa af mig nu anförda skäl, som Utskottet kommit till det resultat, dess Betänkande utvisar. Jag har ingenting emot om Kammaren ändrar Utskottets beräkning, men, såsom ledamot der-af, har jag ej kunnat tillstyrka hvad jag ej kunnat anse riktigt; och får jag emellertid anhålla om bifall till Utskottets Betänkande.

Friherre Funck: I motsats till den siste talaren, tror jag, lika med förste talaren, att Utskottet icke haft tillräckliga skäl för att föreslå den ifrågavarande nedsättningen uti det belopp, hvartill Kongl. Maj:t beräk-nat 1870 års bränvinstillverkning. Om man vill utröna en sådan siffra som denna, så tror jagej att man handlar fullt rättvist, om man tager en medel-siffra af 3 eller 5 års tillverkningsbelopp, helst som deruti ingå tvänne

år som äro så exceptionela som de två sista, under hvilka skörden det ena året slog alldeles fel och det andra var dålig. Jag tror att man kommer det sannolika närmare, om man till grund för beräkningen tager några flera af de föregående åren t. ex. åtta, såsom här blifvit gjordt, och det följer redan deraf, om dessa bägge undantagsår deri ingå, att beräkningen snarare blifver för låg än för hög. Det är väl sannt att konsumtionsförmågan aftagit och måhända ej reser sig fullt till hvad den var i goda år. Men om dessa två dåliga år få medfölja i beräkningen, tror jag ej att medelsiffran skall blifva för hög. Jemför man åter det förra året med 1861, så visar det sig att 1861 utgjorde vårtillverkningen endast något öfver 3 millioner kannor, då den i år redan uppgått till nära 5 millioner kannor. Då hela tillverkningen år 1861 utgjorde 14 millioner kannor, oaktadt vårtillverkningen var så ringa, så synes det väl ej vara för mycket att antaga 1870 års tillverkning till 14 millioner kannor. Men äfven om någon liten misräkning skulle komma att ega rum, hvilket ingen menniska kan förutse, då sådant beror på potatisskörden och en mängd andra förhållanden, så frågas hvilket som är bättre, att beräkna statsinkomsterna någorlunda högt, ellet så lågt att de måste lemna stora öferskott. Jag tror det är större fara uti detta sednare än uti den ringa brist som här möjligen kan uppstå. Resultatet skulle blifva, att dessa 700,000 R:dr måste fyllas på ett eller annat sätt. Man har talat om en förhöjning i den allmänna bevillningen; men jag hemställer huruvida man under nuvarande tryckta tider, då folket i allmänhet har svårt för att komma ut med sina skatter, bör öka den allmänna bevillningen. Ett annat sätt vore att höja lånebeloppet, men jag hemställer huruvida det kan vara skäl att man, utan att vara fullt förvissad om behovet, ytterligare ökar lånebeloppet, hvilket redan genom det beslut som i dag fattats, blifvit höjdt med en million och minst kommer att uppgå till 4,400,000 R:dr. Med ett ord, huru man än betraktar saken, så kan jag ej finna annat än att det klokaste blifver att beräkna denna inkomst i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts Proposition.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Utskottets förevarande hemställan och dels att Kammaren, med afslag derå, måtte besluta, att bränvinstillverkningsafgiften skall beräknas till det af Kongl. Maj:t antagna belopp, 9,800,000 R:dr; framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till Utskottets hemställan, hvarvid svarades många nej jemte några ja och sedermera proposition på afslag derå och bränvinstillverkningsafgiftens beräknande till ofvanberörda belopp, då svaren utföllo med många ja jemte några nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Föredrogs ånyo Stats-Utskottets den 5 och 7 dennes bordlagda Memorial N:o 83, i anledning af återremiss å en punkt uti Utskottets Utlåtande angående grundskatternas omsättning i penningar m. m.

Herr Faxe: Då detta ärende förra gången förevar, tillät jag mig att erinra derom, att ett bifall till den af Utskottet då föreslagna hemställan till Kongl. Maj:t skulle i framtiden komma att verka en högst betydlig löneförminskning för de embets- och tjänstemän, som hade indelta löner. Utskottet har nu sökt att modifiera sin framställning derigenom att Utskottet tillagt, att den föreslagna föreskriften ej skulle tillämpas i afseende å sådana befattningar, för hvilka Kongl. Maj:t funne undantag i berörda hänseende skäligen böra ega rum. Men oaktadt detta tillägg skulle det dock framstå såsom Riksdagens anhållan, att lönerna måtte nedsättas till hvad som i stat beräknats. Tillägget innebär blott någonting vilkorligt. För min del tror jag, att hela skrivelsen är alldeles öfverflödig, enär Kongl. Maj:t redan gifvit föreskrifter i den syftning, att hvar och en, som utnämnes till en tjänst, skall underkasta sig blifvande lönerregleringar. Det är naturligt, att tjänstemännens löner ej böra beräknas till högre belopp än hvad Staten erhåller af räntegifvarne, men att Staten skulle göra en vinst på denna reglering, det har man väl ej åsyftat; det blefve emellertid följd, om lönerna blott komme att utgå efter stat. Det är möjligt, att detta ej varit Utskottets mening, men kommer dess yttrande ej att förändras, så kommer det att blifva som ett Damocles-svärd öfver löntagarnes hufvud.

Jag vet ej, hvarföre Utskottet ej godkände det förslag, som jag framställde när frågan förra gången förevar, nemligen att löntagarne skulle vara skyldige att underkasta sig den lönerreglering, som framdeles kunde komma att ega rum. Dermed vore sagdt detsamma som Utskottet velat uttrycka, nemligen att det skulle bero på Kongl. Maj:t att omreglera lönerna, men de kunde dock icke komma att förminskas så betydligt, som följd, skulle blifva om Utskottets förslag antoges.

Jag får derföre anhålla om proposition på det yrkande, att Kamraren behagade antaga Utskottets förslag med den ändring, att näst efter orden: "jemte forsellönersättning" måtte, i stället för de rader som avsluta Utskottets hemställan, insättas följande ord: "skola vara skyldige att underkasta sig den reglering af lönerna, som framdeles kan varda fastställd".

Herr Montgomery-Cederhjelm: När Kongl. Maj:t föreslår och Riksdagen bifaller ett så vackert förslag som det, att indelta ränte- och tiondeanslag, hvilka hittills åtföljt vissa befattningar, skulle, efter nuvarande tjänstemäns afgang, inflyta till Statsverket, så ansåg Utskottet det icke vara lämpligt, att tjänstemännen skulle kunna uppehålla en så nyttig reglering derigenom, att vid hädanefter skeende utnämningar till tjänstebefattningar en eller annan, som förut åtnjutit sådant anslag, skulle dervid bibehållas; och detta var anledningen.

gen, hvarföre Utskottet affattade sitt förra förslag i sådana ordalag, som då skedde. Men när Utskottets uppmärksamhet fästades derå, att ett allt för strängt vidblifvande af denna indragning skulle förorsaka vissa tjenstemän orättvisa, enär deras löner derigenom skulle väsendtligen minskas, så gjorde Utskottet till sitt förra förslag det tillägg, som här förekommer, hvilket ej är obetydligt, ty det öfverlemnar åt Kongl. Maj:t att bestämma hvilka undantag uti ifrågavarande hänseende skäligen böra ega rum. — Då ett sådant tillägg blifvit gjort och då jag är förvissad, att alla tjenstemän kunna vara betryggade vid Kongl. Maj:ts åtgöranden i detta fall, får jag för min del tillstyrka bifall till Utskottets föreliggande förslag.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats dels bifall till Utskottets förevarande hemställan oförändrad och dels af Herr Faxe bifall till densamma med den förändring, att slutet deraf efter orden "*jemte forsellönersättning*" uteslöts och i stället infördes orden: "*skola vara skyldige att underkasta sig den reglering af lönerna, som framdeles kan varda framställd*"; framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på bifall till Utskottets hemställan oförändrad och. då dervid svarades många ja jemte några nej, förklarade sig hafva rönnit ja öfvervägande.

Föredrogs ånyo och bifölls Stats-Utskottets den 5 och 7 dennes bordlagda Utlåtande N:o 84, i anledning af väckt motion om upphörande af åtskilliga från kyrkorna i vissa orter hittills utgående afgifter.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 5 och 7 dennes bordlagda Utlåtande N:o 82, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående upphörande såväl af tackjernstionden och andra deremot svarande tackjernsafgifter, som af de friheter i fråga om ränta eller rotering, hvilka vissa orter i egenskap af bergslager nu åtnjuta.

1:sta punkten.

Herr Heijkensköld: Jag skulle önska att kunna så lägga mina ord, att jag förmådde fästa Kammarens uppmärksamhet på denna för bergslagera viktiga fråga. Den af Kollegium lemnade utredning, hvarpå grundats såväl Kongl. Maj:ts nådiga Proposition som Stats-Utskottets ifrågavarande förslag, anser jag för min del så till vida bristfällig, att den ej upptager på hvad sätt tackjernstionden uppkommit. I denna utredning förekommer visserligen Kongl. Brevet den 18 Februari 1608, men endast till en liten del, och då jag anser

Kammaren böra få kännedom om detta dokument i sin helhet, torde det tillåtas mig att nu få uppläsa detsamma:

“Wij Carl thenn Nionde medh Gudz Nåde Sveriges, Göthes, Wendes etc. Konung Tillbiude eder Dannemän alle som uti Nora-, Lindes- och Skinnskatte Bergzlagh boendes ähre, wår gunst och nåde och alt godt med Gudh Alzmechtigh tilförende. Och kunne eder Dannemän alle samptligenn icke förhålla, at effter här til dagz haffuer varit stor oordningh ibland eder, medh edra utlagor både thet i Åhr-ligenn plägen utgöra, så väl såsom hvadh bevilliat blifver, i skolen göra oss och Cronan til hielp i så måtte, at then fattige hafuer ofta most gjort ut så mycket som then rike, så är och hytte och hammarskatt olika pålagde, så at ther kan ofta finnes, at den som gott hytte- och hammarställe som kan vara allehanda godh lägenhet till, medh watn, skogh och malm, the kunna vara ringare skattlagde, Och tvertom igenn, der som ähr lithett watnfall och lithen skogh och längh malmwägh, de kunna vara högt lagde uthi hytteskatt, det som oss synes orätvisligt ähr. Derföre så haffue wij betencht hos Oss, at thet måtte vara rätvisligen att hvar och en utgjorde sin årlige schatt, eller hvadh hjelper som kunne bliffva beviliade effter som hann hade ägor och bruket till. Och derföre hafve wij affändiget denne Oss elskelige edle och velbördigh Wår Troman och Cammar-Rådh, Hans Åkesson till Biurum, samt Wår Befalningzman vid Nora och Lindesbergh Tideman Peersson och Johann Otteson, at te skola lathe eder wår mening der om förstå, att hvar i vele ther till bevilie och giffve uth edre utlagor, effter som hvar och een kann hafva bruket till; då vele wij efter denna dagh aldeles hafva eder förskonat, som är först och fremst; att hytte- och hammarskatt skole i aideles ware frij före, Item then hielp som i här til dagz haffuer utgiort till månadzpenningar. Sedann edert årlige Schatteiernn, skole i och wara frij före. Desslikes för the Kooll i pläge utgiöra för jernet. Deremot igenn så begäre wij att i vele gifva oss hvar tionde pundh i gjuteverk och smitt jernn och hvad som Gudh teckes giffua eder aff bärgett, effter som the widh Kopparbärget göre och sedan vare för alt frij, hvadh namn thet hälst haffve kan, som i här til utgiort haffve, så går thet som oss tyckes rätvisligen till, och then giffve thå mer som mere bruk haffuer, och then mindre som mindre bruk haffuer, och der i då få något, så få wij medh, få i och lithett, så få wij medh lithet. I vele förthenskuld låthe Oss eder meningh här om medh våre utskickade uttryckligen låthe förnimma. Och befale eder Gudh samptligen och synnerligen. Aff Örebro den 18 Februarii åhr 1608.

CAROLUS.

Äfven erfordras, för bedömande af denna fråga, att ega kännedom om Kongl. Maj:ts General-Bergs-Privilegier den 6 Juli 1649, hvaraf inhemas: “Utaf andre grufvor, der silfver- eller kopparmalm brytes; är det på skattegrund, utgifves tionden af tillverkningen, men är det på frälsegrund, så utgöres allenast trettiondedelen deraf till Kronan. Sammaledes förhålles med jerngrufvor, och gifver den frälseman, som i sin frälsegrufva låter bryta malm, och sjelfver blåsa tackjern, allenast trettiondedelen af sådan tillverkning. Tages malmen både af Kronans och frälsemans grufva och blandas in i en masugns

smältning tillhoppa, så gifves till Kronan hvar tjugonde skeppund deraf. Och efter som alla grufvor skattas för *regale*, så bör ock den frälseman, som byggt masugnen, men själf inga grufvor eger, erläggas tionden af tillverkningen. När ock frälseman fått sin fyllnad uti de grufvor, som på hans egor ligga, derföre han hvar trettionde skeppund af tillverkningen utgör, så lemnas andra fritt att bryta, derföre de utgifva till Kronan hvar tionde skeppund af tillverkningen, men befrias för all gravation till frälseman“.

Häraf drager jag den slutsats, att grufvorna voro på den tiden Kronans *regale*, till följd hvaraf jernverken lemnade tionde till Kronan. Sedermera har emellertid Kronan afsagt sig eganderätten till grufvor, men icke desto mindre har tionden utgått. Enligt mitt förmenande hade Kollegierna bort närmare utreda detta till ledning för Riksdagen. Nu är det meningen att pålägga Lindes, Nora och Lekebergs m. fl. bergslager större skatt än förut, t. ex. för Lindes omkring 7,000 R:dr, för Nora 4,800 R:dr och för Lekeberg 3,200 R:dr.

När man i 1608 års Bref ser den tanken uttryckt, att, då tillverkningen vore stor, skulle Kronan hafva mera, och då den vore mindre, skulle Kronan äfven hafva mindre, så synes mig, att afseende borde fästas derå, och att då dessa bergslager en lång följd af år haft mycket mindre tillverkning än förut, de äfven bort komma i åtnjutande af den fördel, som nyss upplästa Kongl. Bref medgifver. Nu hafva Kollegierna föreslagit att, efter ett medium af skatterna, debiteringar skulle verkställas lika för alla. Detta anser jag vara en stor orättvisa. Kollegiernas beräkningar stödja sig dessutom på origtiga grunder. De hafva t. ex. tagit medium af roteringskostnaden till 90 R:dr, under det att uti de till bergslagerna angränsande socknarne vakans- och roteringskostnader variera emellan 140 och 160 R:dr. Om man nu tager roteringskostnaden till den summa, hvartill den i verkligheten uppgår, så skall man finna, att bergslagerna skulle komma att betala betydligt mera *efter* befrielsen från tackjernstionden än de *förut* betalt.

Särdeles betungande skulle denna tillökning blifva för den, som köpt egendomar utan att beräkna, det de skulle med ytterligare skatt beläggas; och således komme äfven deri att ligga en orättvisa.

Då fråga är om grundskatternas aflösning, så synes det mig ock vara nästan orättvist att pålägga ytterligare grundskatter.

Då hammarskatten, som före år 1860 utgjorde emellan 110,000 och 120,000 R:dr, blifvit af Rikets Ständer efterskönt utan någon ersättning, och då Riksdagen jemväl efterskönt qvarnräntorna, hvilka uppgått till omkring 150,000 R:dr, så tager jag mig friheten hemställa, huruvida det icke äfven vore billigt, att tackjernsskatten, som årligen i medeltal uppgått till endast omkring 62,182 R:dr 65 öre, äfven utan någon ersättning eftersköntes. Den utredning, som i den Kongl. Propositionen blifvit lemnad, synes verkligen berättiga bergslagerna till en sådan eftergift.

Då man tager i betraktande, huru bergshandteringen förut varit gynnad, men huru man nu deremot öfverallt lägger an på att beskatta den, så skall man lätt finna hvilka svårigheter denna handtering är underkastad. Då fråga är om jordbruket, så underlåter man

icke något för att understödja och upphjelpa det, men om något skolat göras för bergshandteringen, hafva bergslagerna sjelfva fått draga försorg derom. Jag kan icke nog ofta upprepa för Kammaren, att Riksdagen måste tillgodose bergslagerna på ett eller annat sätt, såvidt man vill att tillverkningen skall bedrivas med fördel både för Staten och den enskilde.

Grundräntorna, som man här vill pålägga jorden i stället för tackjernstionden, skulle otvifvelaktigt besvära bergslagerna och trycka dem orhörddt mera än förut. Jag behöfver, för att ådagalägga detta, endast nämna för Herrarne, att Linde bergslag, utgörande omkring 160 hemman, hvilken haft en högst obetydlig tackjernstillverkning, skulle få 7,352 R:dr 56 öre i ökad beskattning. Det måste väl erkännas att, om en ort, hvars bergshandtering förut är betydligt tryckt, pålägges ytterligare skatt, denna skall kännas dubbelt hårdare än eljest; och om man skulle anse en sådan förhöjning obillig, torde man icke undra deröfver.

När man tager i betraktande, hvilka fördelar annan jord vunnit genom eftergift af förutvarande skatter, samt att Riksdagen, genom sina fattade beslut, ådagalagt att den anser produktionsskatter icke vara passande för vår tid, och då dertill kommer, att idkare af bergshandteringen varit hårdare beskattade än fabriksidkare, enär de betalt, ej allenast produktionsskatt, utan äfven bevilling, så synes mig Utskottets förslag i denna punkt ingalunda vara billigt.

Jag nämnde, att grundskatterna skulle hårdast trycka bergslagerna; men jag tror deremot, att dessa skulle heldre vara villige underkasta sig den rotering, Kollegierna föreslagit, nemligen en ordinarie rotering för sådan rote, som nu utgör extra rotering.

På grund af hvad jag nu anført, anhåller jag om afslag å Utskottets förslag i denna punkt samt antagande af Herr Hammarhjelm, i hans reservation, framställda förslag, hvilket motsvarar Utskottets i 1:sta punkten.

Herr Hammarhjelm: Inom Stats-Utskottet har jag icke kunnat instämma med pluraliteten, hvarföre jag afgifvit en vid Betänkandet fogad reservation, hvilken jag anhåller få uppläsa. Den är af följande lydelse: "Den uti Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om upphörande af tackjernstionden af Kammar- och Kommers-kollegierna åberopade utredning af de vilkor, hvarunder förenämnda tionde kunde af Staten efterskänkas, synes mig i det hänseendet ofullständig, att den icke upplyser, huruvida ett större flertal andra jordegare än dem, som skulle komma att åtnjuta befrielsen, blifva med den föreslagna roteringen betungade. Att så likväl måste blifva förhållandet, åtminstone inom Filipstads bergslag, har jag inhämtat af bevis ifrån häradskrifvaren i orten, enligt hvilket antalet hemmansegare, som tillverkade tackjern 1868, utgjorde 91 personer, men deremot hela antalet mantalsskrifne hemmansegare samma år uppgick till 423, således 332 personer flera, än dem, som blåste i hytta. Att förhållandet måste vara ungefär lika inom öfriga bergslager torde kunna tagas för gifvet. Att nu med ett nytt onus belägga alla jordegarne inom bergslagerna derföre, att ett fåtal af dem får eftergift af en skatt,

synes mig ingalunda billigt, helst som dessa eftergifter verka till den grad ojemnt, att t. ex. Vestra bergslagen gör en årlig vinst af 7,693 R:dr och Filipstads bergslag af 6,643, under det att Lindes bergslag årligen förlorar 7,352 R:dr och Lerbäck 5,286 R:dr. Vål invändes, att Hellestads, Wånga och Gunnarskogs bergslager blifvit ålagda rotering, då de ifrån bemälda tionde befriades, men detta skedde före 1859, efter hvilken tid det redan förut bestående förhållandet legaliserades, att bergslagsjord innehades utan sammanhang med hyttebruk. Redan 1854 nedsatte Rikets Ständer tackjernstionden till hälften, utan att deremot fordra någon ersättning, och sedan denna tid hafva inga sådana förhållanden inträdt, som skulle göra det önskvärdt att nu ålägga dessa jordegare en tunga, som väl åtminstone icke kan kallas tidsenlig. Jag är deremot af den åsigt, att, om denna tionde helt och hållet efterskänktes, så skulle Staten inom kort af bergslagernas uppblomstrande och ökade tackjernstillverkningar skörda full ersättning för hvad den förlorar. På dessa skäl tvekar jag icke föreslå: att skyldigheten inom privilegierad bergslagsort till utgörande af tackjernstionde, äfvensom af skatte- och hyttegälsjern, der någondera af dessa tvänne sednare afgiftsposter blifvit åsatt och ännu qvarstår, må för framtiden upphöra." Och anhåller jag hos Herr Grefven och Talmannen om proposition å hvad jag sålunda föreslagit.

Herr Montgomery-Cederhjelm: Hvad beträffar det af den förste talaren anmärkta förhållande, att Kollegierna icke skulle hafva tillräckligt fäst sig vid, huru tackjernstionden uppkommit, så ser jag ej hvad det har med denna fråga att göra. Hufvudsaken, som är obestridd, och hvilken äfven framgår af det utaf honom upplästa Kongl. Bref, hvarvid han egentligen fäster sig, är den, att förnå Konungar lemnat vissa friheter åt jordegare, förnämligast i de trakter, der jernverk voro belägna, hvilka friheter dessa jordegare, som slogo sig tillsammans och bildade hyttelag, finga åtnjuta emot erläggande af tionde utaf det tackjern, som producerades. Beviljandet af friheter i detta fall emot erläggande af tionden ansågs af Carl IX med flere Konungar såsom särdeles fördelaktigt för Staten.

Till följd af den numera allmänt rådande åsigten, att näringsfriheten borde utvidgas och med anledning af jernverkens tryckta ställning, har man kommit på den åsigten, att *alla* de onera, som vidlåda jernverken, skulle borttagas, och att denna handtering icke i något hänseende skulle vara bunden. Så t. ex. medgafs, genom Kongl. Förordningen den 27 April 1846, att hemmansegare egde, utom bergslagen, försälja kol till hvem som helst från egna skogar. Genom en Kongl. Förordning af den 20 September 1859 stadgades, att bergslagsjord fick innehafvas utan sammanhang med hyttebruk; hvarvid dock 3:dje § af nämnda förordning innehåller: "Vid hvad nu angående utsträckt frihet för jernstillverkningen blifvit stadgadt, är fästadt det förbehåll att vederbörande inom bergslag, som af nämnda frihet sig begagna, skola vara underkastade den inskränkning i bergsmansfriheterna, som i behörig ordning kan varda bestämd. Det hade visserligen varit lämpligast, om, på samma gång denna förordning utfärdades, dessa inskränkningar skett, emedan saken då varit så up-

penbar, att den icke kunnat blifva tvist underkastad, men vid den tiden, nemligen år 1859, var förhållandet icke så klart och tydligt utredt som det nu blifvit genom det utlåtande af de sammansatta Kollegierna, hvilket åtföljt den Kongl. Propositionen.

Det är nu fråga om att borttaga den aldra sista bestämmelsen, som konstituerar bergslagerna, det vill säga återstoden af tackjernstionden; och hvar och en måste väl medgifva, att, då man borttager denna sista skyldighet, upphörer i och med detsamma jorden att tillhöra bergslag och den kommer att stå i samma förhållande som all annan jord. Den måste således utgöra dels den rotering och dels den ränta, som vidlåder jord i grannskapet. Man förmenar detta vara orättvist, och det kan måhända så synas, men likväl icke för den, som håller sig till den skedda utredningen. Häraf visar sig, att Staten för närvarande åtnjuter af bergverken i inkomst 62,185 R:dr 65 öre, hvaremot samtliga de friheter, Staten lemnar bergslagerna, uppgå till 68,522 R:dr 64 öre. Skilnaden är således ganska ringa. Statsverkets förlust uppgår till endast 6,339 R:dr 99 öre. och det kan man naturligtvis icke kalla för någon egentlig skilnad. Hela saken skulle således vara ganska enkel och lätt att reglera, om *samma personer*, hvilka befrias från tackjernstionden, skulle utgöra rotering och betala hemmansränta, men detta är icke förhållandet, ty masugnsegarne komma att åtnjuta befrielsen, under det att rotering och hemmansräntor skola utgöras af jordegarne. Men man bör ihågkomma att, då *förr* hyttegaren och jordegaren var samma person, numera ett annat förhållande inträdt, och att det ej kan vara rättvist att hyttegaren genom tiondetackjernsskatten befriar jordegaren från en del skatte-titlar, som denne annars bort utgöra.

Man har anmärkt, att påförande af rotering och hemmansränta skulle vara en orättvisa för dem, hvilka köpt sina egendomar efter år 1859 och utan att beräkna detta; men jag kan för min del icke finna, hvarken att dem härigenom sker någon orättvisa, eller att de kunna säga, att någon ny grundskatt påföres, ty deras jord kommer ej, till följd häraf, i sämre belägenhet än hvarje annan Svensk jord.

Dessutom visar Kollegiernas utredning, att det förhållande, som härigenom skulle inträda, ej är nytt, ty då Hellestads, Wänga och Gunnarskogs bergslag förändrades till landslag, fingo äfven de ingå i ständig rotering samt underkasta sig alla öfriga skyldigheter, som med förättningarne voro öfverensstämmande. Detta är således icke något nytt; men jag vill gerna medgifva, att det varit önskligt, om denna förändring skett år 1859.

För min del har jag icke kunnat finna något skäl, att dessa bergslager böra komma i åtnjutande af någon sådan lindring eller eftergift, som af en talare blifvit foreslagen; och då denna Kongl. Proposition naturligtvis kan af Riksdagen antingen bifallas eller afslås, vill jag dock först fästa uppmärksamheten derpå, att ett afslag, enligt mitt förmenande, skulle vara en mycket besynnerlig åtgärd, emedan derigenom skulle stadgas, att bergslagsjord skulle befrias från alla skyldigheter, densamma hittills ålegat, utan att på samma gång ställas i paritet med annan jord, samt på samma gång att hytta *inom*

bergslag fortfarande skall betala tackjernstionde, medan sådan hyttatom bergslag endast erlägger skatt efter inkomst enligt bevillningen.

Det synes mig derföre, som om Riksdagen icke kunde göra annat än bifalla Utskottets förslag, hvarå jag anhåller om proposition.

Herr De Laval:

Herr von Koch: Då det gäller privilegier, som i mer eller mindre tydliga ordalag och på flera olika sätt blifvit gifna åt 11 särskilda bergslager, och af hvilka privilegier några redan bestått i ett par hundra år, så är det ej lätt att bestämman hvad dessa privilegier egentligen innebära, eller huruvida Staten eger rätt att afskaffa dem. Jag vill icke heller inlåta mig på denna del af frågan, utan anhåller endast att få yttra några ord om de förhållanden, som synas mig vara mest i ögonen fallande vid granskningen af det nu förevarande ärendet.

Här är fråga om att eftergifva en skatt, som i den Kongl. Propositionen om Statsverkets tillstånd och behof blifvit beräknad att lemna en årlig inkomst af 40,800 R:dr; men på hvilka vilkor? Jo, att man i stället får pålägga en annan skatt, som är beräknad att utgå med 36,000 R:dr i räntor och 31,700 R:dr i rotering, eller med tillsammans omkring 68,000 R:dr. Eftergiften är, som Herrarne behagade finna, ej synnerligen förmånlig för bergslagerna, särdeles om man tager i betraktande att inkomsten af tackjernstionden, enligt den af Kömmer-kollegium på grund af 1855 till 1859 års medelpriser uppgjorda beräkning, utgjorde omkring 62,000 R:dr, eller 6,000 R:dr mindre, än det årliga skattebelopp, som Statsverket skulle erhålla i händelse af bergslagsfriheternas upphörande. Nu har emellertid priset på tackjern på senare åren betydligt sjunkit, hvartill kommer att bergverksnäringen börjat bedrifvas på ett helt annat sätt än förr. De gemensamma masugnarne, till hvilka bergsmännen fordom förde sina malmer, hafva nemligen numera måst lemna rum för större af enskilda personer anlagda masugnar, hvilka blifvit uppuntrade med frihetsår. Till följd af dessa förhållanden har bergsmännens ställning under senare åren blifvit betydligt försämrad. Detta har jag, hvad särskildt beträffar Nora bergslag, haft tillfälle att personligen iakttaga. Jag vistades nemligen i min ungdom en längre tid inom denna bergslag, och fann då att ställningen derstädes var synnerligen god, men för några år sedan kom jag åter dit, och hörde då till min förvåning, att de flesta bergsmännen numera råkati mycket knappa omständigheter. Nu vill man emellertid befria dessa 11 bergslag från tackjernstiondeskatten, som efter beräkning uppgår till 40,800 R:dr och i stället pålägga den dels ordinarie ränta, som efter medelpriset för åren 1855—1859 blifvit uppskattad till 36,000 R:dr, men hvilken efter ett senare års markegångspris torde uppgå till åtminstone 20 procent mera, och dels ordinarie rotering, som blifvit beräknad till mera än 31,000 R:dr, men hvilken jemväl torde komma att i verkligheten uppgå till ett vida högre belopp. Så hafva t. ex. kostnaderna för ett roteringsnummer i Lindesbergs bergslag beräknats endast till 91 R:dr, under det att Chefen för Landtförsvars-departementet i för-

slaget till arméens omorganisation uppskattat roteringskostnaden för hvarje nummer till 126 R:dr, och sannolikt kommer roteringen i bergslagen att blifva vida dyrare än i rikets öfriga delar. Denna förhöjning i skattebördan synes mig vara föga lämplig, då det gäller orter, som redan förut lida af en tryckt ekonomisk ställning. Dessutom bör man ihågkomma, att den nya bördan icke kommer att drabba samma personer, som skola njuta fördelarne af den frihet från tackjernstiondens utgörande, som man vill gifva i vederlag. Det är nemligen endast hyttegarne, som komma i åtnjutande af sistnämnda fördel, hvaremot skatten drabbar bergslagens jordegare, och dessa hafva redan förut svårt att täfla med jordegarne å andra trakter, till följd af den i bergslagen rådande dyrhet å foder, arbetslöner etc. När för öfrigt brukspatronerne erhöillo fördelen af hammarskattens efterskänkande utan ringaste vederlag, så synes det mig hårdt att, när det gäller dessa stackars bergsmän, man skall fordra en så dryg ersättning för den obetydliga eftergift, som nu ifrågasatts. Å andra sidan är det onekligt, att tackjernstiondeafgiftens bibehållande skulle vara förenadt med betydande olägenheter, eftersom denna afgift störande inverkar på sättet för tackjernstillverkningens bedrivande, och dessutom åstadkommer mångfaldiga svårigheter och krängel. Efter mitt förmenande vore det derföre bäst att lösa denna invecklade fråga på samma sätt, som den gordiska knuten löstes, eller genom att afhugga densamma. Med andra ord: Staten borde, efter min åsigt, medgifva den nu ifrågasatta eftergiften, utan att göra anspråk på något direkt vederlag. Genom den större frihet, som näringen sålunda erhöille, skulle den snart vinna en ökad produktionskraft, och äfven Staten komme då i åtnjutande af ökad inkomst genom den högre bevillning, som näringen komme att lemna. Man säger visserligen, att den eftergift af tackjernstiondeafgiften, som förut meddelats andra bergslager, gifvits med vilkor att de förut åtnjutna privilegierna skulle upphöra, men dervid bör ihågkommas att detta alltid skett på de intresserade bergslagernas egen begäran, hvaremot flertalet af de nu ifrågavarande bergslagerna protesterat mot den här föreslagna åtgärden. Jag vill för närvarande ej framställa något bestämdt yrkande, men anhåller att Herrarne måtte noga pröfva, innan I besluten den af Utskottet föreslagna åtgärden, som, efter min uppfattning, skulle innebära den största orättvisa mot de bergslager, hvilka här äro i fråga.

Herr Statsrådet von Ehrenheim: Bland de ömtåligaste och svåraste frågor, som kunna blifva föremål för statsmagternas pröfning, äro visserligen de, som röra reglering af dessa gamla tillverkningskatter, hvilka ännu finnas kvar uti vårt land. Det är också derföre, som under föregående tider både Regering och Riksdag funnit sig uti att eftergifva åtskilliga af dessa skatter utan någon ersättning, heldre än att försöka en omreglering af desamma. Sålunda hafva t. ex. qvarnskatten och hammarskatten helt och hållet afskrifvits; men i afseende å båda dessa skatter egde det förhållande rum, att någon särskild frihet icke var såsom vederlag medgifven åt idkarne af den näring, vid hvilken skatten var fästad — eller åtminstone hade

de särskilda fördelar, hvilka i sådant afseende blifvit gifna, redan förut återtagits. På samma grund har man också afskaffat tackjernstiondeafgiften *utom* bergslagerna. Hvad åter beträffar förhållandet med denna afgift inom bergslagen, så erinra sig säkerligen Kammarrens ledamöter, att, då Rikets Ständer år 1860 beslöto hammarskattens upphörande, så afläto de till Kongl. Maj:t en särskild underdånig skrifvelse med anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes låta verkställa en utredning af bergslagens återstående privilegier samt derefter föreslå om och med hvilka vilkor befrielse från tackjernstiondes utgörande kunde blifva samma bergslager tillerkänd. Äfven vid sista ständsriksdagen år 1866 funno Rikets Ständer sig böra förnya samma underdåniga anhållan. Här af synes att vid alla de föregående tillfällen, då denna fråga varit föremål för Riksdagens behandling, har den åsigt gjort sig inom Representationen gällande, att de privilegierade bergslagerna icke kunde utan vederlag befrias från skyldigheten att utgöra tackjernstionde, och grunderna för denna åsigt ligga i öppen dag. Bergslagerna hafva nemligen, på sätt Kollegierna i sina underdåniga yttranden utredt, i och för tackjernstillverkningens uppmuntrande, erhållit vissa friheter dels i ränta och dels i fråga om rotering. Dessa friheter, som medgåfvos mot skyldighet att idka tackjernstillverkning och tionde deraf utgöra, voro beroende af det förhållande, att sjelfva hemmanen voro indelade i hyttelag, och att sålunda skyldigheten att, såsom det kallades, värma i hytta, drabbade bergsmansjordens innehafvare. Detta sammanhang mellan sjelfva jorden och tackjernstillverkningen, hvilket i 1846 års Förordning i viss mån bibehölls ehuru med några inskränkningar, har emellertid sedermera upphört till följd af 1859 års Förordning, hvari stadgades, att den skyldighet till blåsning i hytta eller masugn, som dittills ålegat bergsmansjorden, skulle upphöra, och dåvarande hyttelag inom tackjernerbergslagerna icke vidare utgöra tvungna föreningar, utan lotter i hytterna kunna äfven utan sammanhang med bergsmansjord förvärfvas och innehafvas, allt med dervid fästadt förbehåll, att vederbörande inom bergslag, som af den lemnade friheten för jernstillverkningen sig begagnade, skulle vara underkastade den inskränkning i bergsmansfriheterna, som i behörig ordning kunde varda bestämd. Under de 10 år som förflutit sedan denna förordning utfärdades, hafva emellertid bergsmännen i vidsträckt mån begagnat de derigenom erhållna rättigheterna. En stor del af bergsmansjorden har sålunda utträdt ur hyttelagsindelningen, och dess egare hafva upphört att bedriva tackjernstillverkning. Deraf följer naturligtvis, att olägenheterna af den nu ifrågasatta åtgärden kunna komma att drabba andra personer än dem, som komma i åtnjutande af dess fördelar; men dervid torde man böra erinra sig det i 1859 års Förordning uppställda vilkoret, att vederbörande inom bergslag, som af den lemnade friheten för jernstillverkningen sig begagnade, skulle vara underkastade den inskränkning i bergsmansfriheten, som i behörig ordning kunde varda bestämd. Här af synes nemligen, att det icke var meningen, att utan ersättning efterskänka den skyldighet som förut ålegat bergsmansjorden, utan skulle hvarje innehafvare af jordbruksfastighet inom dessa orter vara skyldig att underkasta sig den framtida skattereglering,

som kunde blifva en följd af berörda skyldighets upphörande. Det är just en sådan reglering som Kongl. Maj:t nu ifrågasatt, och hvilken också tyckes vara af behofvet påkallad för uppmuntrande af nya hyttors anläggande inom bergslagerna. Visserligen afläto Ständerna vid 1866 års riksdag till Kongl. Maj:t en underdånig skrifvelse, deri de uttalade den åsigt, att de nya hyttor, som kunde komma att anläggas, borde befrias från tackjernstionde; men huru är det väl möjligt att tillämpa en sådan regel? Huru ofta inträffar det icke, att nya hyttor uppstå, just till följd deraf att flera mindre hyttor nedläggas och deras egare förena sig om anläggandet af en gemensam hytta! Afvenledes inträffar det ofta, att en äldre hytta ombygges och dervid lägges på annat ställe. Det är sålunda omöjligt att skilja emellan nya och gamla hyttor, och det enda sättet att afhjelpa det nu rådande missförhållandet är att helt och hållet afskaffa såväl tackjernstiondeafgiften, som de i vederlag deraf lemnade friheterna. Man ställer sig då på en hållbar rättsgrund, ty när skyldigheterna upphöra, så är det naturligtvis fullkomligt i sin ordning att privilegierna indragas. Jag kan sålunda ej finna, att Kongl. Maj:t kunnat i detta hänseende framkomma med något annat förslag än det nu föreliggande; och får jag för min del anhålla om bifall till detsamma.

Herr Heijkensköld: Den ledamot af Stats-Utskottet, som besvarade mitt senaste anförande, tycktes icke fästa något afseende å hvad jag tog mig friheten yttra, angående det obilliga deruti, att tackjernstillverkningarne inom bergslagen skulle betala både allmän bevillning i likhet med andra näringsidkare, och dessutom den nu ifrågavarande särskilda tillverkningskatten. Detta halkade han öfver med lätt hand och yrkade att denna orättvisa skulle fortfara, ehuru i förändrad form i så måtto, att tackjernstionden skulle utbytas mot grundräntor och rotering.

Det är emellertid naturligt, att, då tackjernstillverkningen inom vissa bergslager under sednare åren betydligt aftagit, så skulle för dessa bergslager fördelen af tillverkningskattens upphörande vara vida mindre än den tunga, som komme att drabba dem genom påläggande af ordinarie ränta och rotering. Af Kollegiernas utredning synes visserligen, som om till följd af 1860 års kungörelse det skulle hafva berott på bergslagerna sjelfva att afgöra, huruvida de önskade borttagandet af såväl tillverkningskatten, som de i vederlag deraf erhållna privilegierna. Någon begäran i detta afseende har emellertid icke af de nu ifrågavarande bergslagerna blifvit framställd, utan grundar sig det af Kongl. Maj:t nu afgifna förslaget uteslutande dels på föregående Riksdagars beslut och dels på Kollegiernas utredning. Men ehuru jag för min del gerna skulle vilja fortfarande erlägga tackjernstiondeafgiften, så uppstår likväl med hänseende till de ny-anlagda hyttorna den af Herr Statsrådet Ehrenheim nyss påpekade orättvisa, att, under det de äldre hyttorna erlägga tionde efter beräkning af den lägre dagliga tillverkning, som i äldre tider kunde åstadkommas, så blifva deremot de nya hyttorna uppskattade efter beräkning af den vida högre tillverkning, som kan vinnas med tillhjälp af nutidens förbättrade metoder. Det är sålunda nödvändigt

att söka på något sätt få bort denna ojemna tillverkningskatt. För detta ändamåls vinnande vilja vi gerna underkasta oss roteringen, endast vi blifva befriade från jordeboksräntorna, och denna eftergift synes väl icke vara så stor, att Riksdagen icke bör kunna medgifva densamma. I Betänkandet upptagas både räntorna och roteringen till ett sammanräknadt belopp af omkring 68,000 R:dr. Men då roteringskostnaderna i bergslagen i sjelfva verket uppgå till vida högre belopp, än som här beräknats, så torde ensamt roteringen innebära ett tillräckligt vederlag för eftergift af tillverkningskatten. Jag får sålunda fortfarande anhålla om bifall till mitt nyss framställda förslag.

Herr Montgomery-Cederhjelm: Hvad först beträffar en föregående talares yrkande, att Westerbergslagen måtte förklaras icke vara bergslag och på den grund icke komma med vid den nu ifrågasatta skatteregleringen, så förstår jag ej huru Kammarerna skulle kunna fatta ett sådant beslut. Med anledning af det erhållna uppdraget att afgifva underdånigt utlåtande angående tackjernstiondefrågan, vände sig Kammar-kollegium till samtliga Konungens Befallningshafvande, inom hvilkas län bergslagerna äro belägna, och infortrade uppgifter i ämnet. Konungens Befallningshafvande i Kopparbergs län svarade visserligen då, att någon bergslag icke fanns inom hans län; men efter en noggrann utredning, som återfinnes i kollegiibetänkandet, kom Kollegium till det resultat, att inom Kopparbergs län verkligen fanns en bergslag, nemligen Westerbergslagen. I afseende å den siste talarens yttrande, att bergslagerna ville underkasta sig roterings utgörande, endast de undslippe räntan, så ber jag få erinra, att räntan representerar ungefär ena hälften, och roteringen den andra hälften af det belopp, hvartill skatten blifvit beräknad, och jag kan icke finna någon billig rättsgrund, hvarför icke, då man från bergsmansjorden borttager tackjernstiondefgifften, denna jord skall underkastas både rotering och ränta i likhet med all annan skattejord. Genom att efterskänka, vare sig den ena eller andra af nyssnämnda skattetitlar, skulle man ju skapa ett nytt slag af privilegierad jord, och detta kan ej vara ändamålsenligt eller rättvist. För min del får jag sålunda anhålla om bifall till Kongl. Maj:ts Proposition.

Grefve Manderström: Efter den fullständiga utredning af frågan, som blifvit lemnad af flera talare och speciellt af en utaf Kongl. Maj:ts rådgifvare, vill jag icke vid den långt framskridna tiden länge uppehålla Kammarerna. Jag tror mig likväl, med anledning af en föregående talare, som uti sin ifrågavarande Betänkande vidfogade reservation ansett den af Kammar- och Kommers-kollegierna i frågan gjorda utredning vara ofullständig, böra nämna, att jag betvivlar att den, som gör sig mödan taga reda på det af sagda Kollegier afgifna vidlyftiga utlåtande, skall dela de af reservanten i detta afseende uttalade betänkligheter, huruvida Kollegierna fullständigt utredt ärendet. Min öfvertygelse är, att dessa kollegier gjort allt hvad i deras förmåga stått, för att i främsta rummet visa det Kongl. Maj:t i föreförande fråga hade rätt, hvilket ju icke heller varit mera än deras

skyldighet, samt för att derjemte framhålla de öfriga omständigheter, som vid frågans bedömande böra tagas i öfvervägande.

Jag tror icke heller, att man kan göra Kollegierna den förebråelsen att de förbisett de friheter, som varit bergslagerna medgifna. Jag vill emedlertid icke bestrida, att omständigheter kunna finnas, som kunna göra att man af billighetsskäl tvekar att ålägga en skatt, hvilken för dem, som deraf skulle drabbas, måste kännas betungande. Jag tror likväl att, om man utgår från verkliga principer och rättsgrunder, man måste medgifva att hvad här blifvit föreslaget också är bygdt på sådana grunder. En värd talare har yttrat, att den nu föreslagna vägen skulle kännas betungande för ett större antal jordegare, än dem som hittills åtnjutit dessa bergslagsfriheter. Detta är visserligen sannt, men det är en gifven följd deraf att, då tackjernstiondegifvarne åtnjutit friheten på grund af denna tionde, de öfriga varit i åtnjutande af samma frihet, utan att till Staten erlægga någon motsvarande afgift. Dessa sednare hafva sålunda njutit förmån af hvad deras grannar betalt, och om detta kan kallas en beskattning, byggd på rättvisa grunder, lemnar jag åt Kammaren att bedöma. Angeläget synes mig vara, att dessa förhållanden på ett tillfredsställande sätt ordnas, och på det förhållande, att en mängd jordegare hittills åtnjutit fullkomlig befrielse från alla skatter, hvilka öfriga Svenska medborgare varit och äro underkastade, kan väl icke grundas en bestämd rätt, att så äfven fortfarande skall blifva förhållandet. Jag yrkar derföre bifall till Utskottets förslag.

Herr De Laval: Jag anhåller att ännu en gång få fästa Kammarens uppmärksamhet å den ställning, som den s. k. Vestra Bergslagen i denna fråga innehar, och som är väsendtligen olika med de privilegierade bergslagernas. I Vestra Bergslagen utgår ränta utaf hemmanen lika som i de flesta andra orter; men den är i någon mån nedsatt genom eftergifven dagsverksränta, då tackjernstionden fastställdes. Denna lindring, som tillika med roteringsfriheten utgör vissa bergslagers privilegier och i allmänhet motsvarar eller i värde öfverstiger tionden, utgör i denna bergslag, der äfven rotering eger rum, föga mera än $\frac{1}{3}$ del af tiondens värde. Förhållandet der är således långt ifrån lika med det uti de öfriga bergslagerna. Den lindring i hemmanens ränta, som blifvit Vestra Bergslagen medgifven, uppgår, enligt den verkställda utredningen, till ungefär 4,200 R:dr om året, då deremot den beskattning, som för tionden utgått, utgör nära tre gånger så mycket. Endast i det fall, att Vestra Bergslagen varit från rotering befriad, hade således någon jemförelse med öfriga bergslager kunnat ega rum, ehuru dervid ändock måste hafva visat sig, huru tiondeafgiften varit för orten i hög grad betungande i förhållande till den åtnjutna räntelindringen, då i andra bergslager förhållandet varit helt och hållet motsatt.

Skulle denna tiondeafgift efterskänkas på nu föreslagna villkor, så komme en sådan förmån visserligen bergshandteringen, men ganska få af ortens jordbrukande befolkning till godo, och den ökade beskattningen, genom dagsverksräntans påförande till fullo, deremot icke att drabba alla hemmansegare i orten, utan endast egarne till

den jord, hvars förre egare vid tiondesättningens verkställande deltagit i bergsbruket. Derigenom måste det missförhållandet inträffa, att de gamla hemmanen blefve ytterligare beskattade, under det att derifrån befriades de hemman, som sedermera blifvit skattlagda, och städse ansetts icke kunna bära högre ränta, än som nu af de gamla bergsmanshemmanen utgår. Jag anser mig härigenom hafva visat, att Westra Bergslagen icke i denna fråga innehar samma ställning som de öfriga bergslagerna, och vidhåller derföre mitt förra yrkande.

Herr Reuterswärd: Af den långa diskussion, som egt rum, har man funnit att frågan är af den invecklade beskaffenhet, att personer inom de olika bergslagerna icke hunnit göra sig reda för, huruvida den Kongl. Propositionen är rättvis och billig eller icke. Denna fråga är dessutom af grannlaga beskaffenhet, då meningen, såsom redan blifvit nämndt, synes vara att göra bergslagerna solidariska med hvarandra, genom att gifva den ena en lindring der den andra fått ett onus. Det kan väl icke heller vara särdeles angenämt för Riksdagen att, utan den sorgfälligaste utredning, afgöra en fråga, som gäller, huruvida man skall pålägga personer en beskattning, hvarom de och deras företrädare aldrig under århundraden kunnat göra sig en aning. Träffade denna beskattning sjelfva handteringen, eller dem som hafva fördel utaf att vara boende i bergslagen, så kunde man hafva något skäl dertill, men då nu masugnar äro likställda med andra fabriker, och den vinst masugnsegarne möjligen skörda på sin rörelse, bör kunna lämpligare beskattas än hvad nu är föreslaget, eller med andra ord, att man träffar det rätta beskattningsföremålet, hvilket efter Utskottets förslag icke skulle blifva händelsen, då först kan det vara tid att taga under öfvervägande, hvad Statens rätt kräfvat och hvad billigheten fordrar. I det skick frågan nu befinner sig, och då det icke blir någon vinst för dessa bergslagers rörelse, utan tvärtom, om Kongl. Maj:ts Proposition antages, nödgas jag, för att få frågan till förnyad behandling vid en kommande riksdag, yrka afslag å Utskottets hemställan.

Herr von Koch: Sedan här blifvit yrkadt afslag å Utskottets Betänkande, anser jag mig böra instämma i detta yrkande, då jag verkligen befinner mig i ovisshet, nu liksom förra gången, huru dessa förhållanden böra regleras. Å ena sidan anses det ådagalagd att, såsom en af Konungens rådgifvare nyss utvecklade, en förändring är högst önskvärd, på det att det nuvarande, såsom han behagade kalla det, oeffterrättlighetstillståndet snart måtte taga slut. Å andra sidan säger man, att ett sådant sätt att gå tillväga, som här blifvit föreslaget, nemligen att befria några från en skyldighet, för att kunna lägga skatt på en hel hop andra — icke är med rättvisa öfverensstämmande. Här har blifvit antydtt, att dessa privilegierade bergslager blifvit varnade och förberedda på hvad som förestode, genom 1859 års Kongl. Förordning, som befriade dem från den skyldighet till blåsning i hytta och masugn, hvilken ditintills ålegat bergsmansjorden. Ja, mine Herrar, men hvad menas då med privilegierade bergslager? Äro de sådana, som äro befriade från utgörande af

grundränta? Ja, men det har blifvit upplyst, att en del af bergslagera utgöra denna ränta. Eller äro de privilegierade, som icke äro underkastade någon rotering? Norbergs och Skinnskattebergs bergslager utgöra likväl rotering. Jag tror att flertalet af Kammarens ledamöter, lika med mig, hafva ganska svårt att göra sig reda för den saken, och ändå svårare torde det vara för de stackare, som genom 1859 års Bref fingo befrielse från skyldigheten att köra kol och ved till hyttorna och masugnarne. Jag tror således att, innan vi afgöra frågan, det icke vore ur vägen att låta bergslagera få tillfälle att yttra sig i densamma, och yrkar jag på denna grund afslag å Utskottets förslag.

Friherre Tersmeden: Genom 1859 års Förordning, som skiljde jernverk från hyttor och masugnar, hafva förhållandena blifvit betydligt förändrade mot fordom, och bergsmanshemmanen befriade från från skyldigheten att värma i hyttor. Här af har blifvit en gifven följd, att bergsbruket för närvarande bedrifves inom bergslagen till en stor del af helt andra personer, än dem, hvilka förut åt detsamma egnade sin tid, eller dem som ega jorden. Under sådana förhållanden tror jag, att det hade varit lyckligare, om de bägge frågor, hvilka här blifvit sammanförda, den ena: om befrielse för hyttor att erlægga tackjernstionde; och den andra: om och på hvad sätt den jord, som förut genom särskilda privilegier vunnit befrielse från en hop skatter, nu borde åtaga sig de skyldigheter som åligga den öfriga jorden inom landet; om, säger jag, dessa båda frågor blifvit skiljda åt och hvardera af dem särskildt vunnit utredning. Det hade då blifvit lättare för Kammaren att derom besluta. Då vi numera hafva årliga riksdagar, inser jag icke precis någon ovilkorlig nödvändighet att i riksdagens elfte timma nu afgöra frågan; utan förenar jag mig med dem, som yrka afslag å Utskottets Betänkande, under förhoppning att en kommande Riksdag kan få emotse ett förslag, som är litet mera ställt på billighet emot innehafvarne af sådan jord, som i nära 100 år varit befriad från de skyldigheter, man nu vill pålägga densamma.

Grefve af Ugglas: Innan Kammaren fattar sitt beslut, anhåller jag att få fästa uppmärksamheten på ett förhållande. En talare har framhållit obilligheten deri att, för att medgifva en del hytteegare en lindring, man skulle pålägga en del jordegare ett onus. Men dessa jordegare hafva redan fått en lindring, alltsedan de genom 1859 års Förordning erhöilo rättighet att disponera sin kol efter behag. Jag tycker således att de, långt ifrån att klaga, borde vara tacksamme att de redan öfver tio år sluppit att utgöra en skyldighet, utan att man i stället pålagt dem någon ökad beskattning. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Statsrådet von Ehrenheim:

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade afgifvits följande

yrkanden, nemligen: 1:o att punkten måtte af Kammaren bifallas; 2:o af Herr Heijkensköld, att Kammaren skulle fatta ett så lydande beslut: "att skyldigheten inom privilegierad bergslagsort till utgörande af tackjernstionde, äfvensom af skatte- och hyttegälsjern, der någondera af dessa tvänne sednare afgiftsposter blifvit åsatt och ännu qvarstår, skall för framtiden upphöra, dock med vilkor, att de hittills blott extra roterade bergslagerna skola vara underkastade den rotering, som efter vederbörandes hörande finnes med författningarne öfverensstämma"; 3:o af Herr Hammarhjelm, att Kammaren skulle fatta följande beslut: "att skyldigheten inom privilegierad bergslagsort till utgörande af tackjernstionde, äfvensom af skatte- och hyttegälsjern, der någondera af dessa tvänne sednare afgiftsposter blifvit åsatt och ännu qvarstår, skall för framtiden upphöra"; samt 4:o att punkten måtte afslås. Härförutom hade Herr De Laval yrkat, att till punkten skulle fogas ett tillägg af följande innehåll: "att Westra Bergslagen må förklaras icke tillhöra de privilegierade jernbergslagerna och således böra, såsom redan roterad, utan vidare reglering eller ersättning till Staten, tillgodonjuta den frihet från tionde af tackjernstillverkningen derstädes, som genom Kongl. Kungörelsen den 14 December 1860 tillerkännes hytteverken utom de privilegierade bergslagerna". Då detta sistberörda förslag vore af den beskaffenhet, att detsamma borde särskildt behandlas, komme sjelfva hufvudfrågan att först göras till föremål för Kammarens beslut, och Herr De Laval's förslag sedermera att särskildt afgöras.

Härefter framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till den förevarande punkten, hvarvid svarades många ja och nej i blandning, sedermera proposition på antagande af Herr Heijkenskölds förslag, då svaren utföllo med många nej jemte några ja, vidare proposition på bifall till Herr Hammarhjelm's förslag, hvilken proposition likaledes besvarades med många nej jemte några ja, och slutligen proposition på afslag å punkten, hvarvid svarades många ja och nej i blandning; hvaruppå och efter det proposition på bifall till punkten ånyo blifvit framställd samt med många såväl ja som nej besvarad, Herr Grefven och Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Flere ledamöter begärde votering.

Sedan Kammaren, på gjord framställning, till kontraposition vid voteringen antagit afslag å punkten, uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller 1:sta punkten i Stats-Utskottets Utlåtande N:o 82, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår Kammaren den ifrågavarande punkten.

Omröstningen

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 28;
Nej — 30.

Herr Wærn: Jag har icke deltagit uti den föregående diskussionen, och anhåller att få reservera mig emot ett beslut, som bestämmer att ett förhållande skall fortfara, hvarigenom den ene skattar för en fördel, som den andra åtnjuter.

Herr Grefven och Talmannen yttrade, att, sedan Kammaren afslagit den första punkten af Utlåtandet, torde Kammaren finna, att Herr De Lavals förut omförmälda förslag till följd af denna frågas utgång hade förfallit.

Ropades ja.

2:dra punkten.

Herr Reuterswård: Då Kammaren nyss afslagit den första punkten, hemställer jag huruvida icke äfven denna punkt bör förfalla.

Friherre Tersmeden: Sedan Kammaren afslagit den första punkten, torde äfven denna böra afslås.

Öfverläggningen förklarades slutad och punkten afslogs.

3:dje punkten.

Friherre Tersmeden: Af samma skäl torde äfven denna punkt böra förfalla. Jag får således yrka afslag å densamma.

Punkten blef af Kammaren afslagen.

4:de punkten.

Friherre Tersmeden: Då jag förmodar att Kammaren, efter att hafva afslagit de tre föregående punkterna, icke vill ingå i någon särskild pröfning af den nu föredragna, får jag yrka afslag äfven å denna punkt.

Herr Reuterswård: Jag är i denna punkt af en motsatt åsigt med den siste talaren. Hvad Nyeds bergslag beträffar, är en tillräcklig utredning redan vunen, hvarföre jag får tillstyrka biråll till Utskottets förslag i denna del.

Herr Wærn: Om Riksdagen nu bifaller den 4:de punkten, så skulle derigenom etableras ett särskildt förhållande med Nyeds bergslag emot hvad med de öfriga är fallet, och detta måtte väl icke vara

meningen; utan bör väl förhållandet vara lika på det ena som på det andra stället. Att åter ingå i pröfning af en sekundär fråga, sedan den primära blifvit afslagen, dertill finnes väl icke någon anledning. Skall det gamla förhållandet ega bestånd för de öfriga bergslagerna, så bör det ock ega bestånd för Nyeds bergslag, ty i annat fall skulle, om vi någon gång i framtiden skulle vilja fatta ett motsatt beslut med afseende å de öfriga bergslagerna, man kunna komma och med tillfredsställelse säga: vi hafva gifvit Nyeds bergslag denna frihet, hvarföre skulle vi icke göra lika med de öfriga? Jag får således hemställa om afslag å äfven denna punkt, då jag, äfven med olika åsigter i afseende på sjelfva saken, icke anser tidpunkten lämplig att etablera några undantagsförhållanden.

Statsrådet Friherre af Ugglas: Om jag rätt uppfattat Kammarens beslut med afseende å de föregående punkterna, så innebar det ett rent afslag å Kongl. Maj:ts Proposition, det vill säga bibehållande af det gamla förhållandet inom de gamla bergslagerna. Det synes mig då vara mindre lämpligt att med afseende å Nyeds bergslag skapa ett ytterligare undantagsförhållande emot hvad som nu är fallet. Såsom nu förhållandena gestalta sig, tror jag således att Kammaren, med bifall till Friherre Tersmedens yrkande, bör afslå äfven denna punkt.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till punkten och dels afslag derå; framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till punkten, hvarvid svarades nej, och sedermera proposition på afslag derå, som med ja besvarades.

Anmäldes och bordlades:

Stats-Utskottets Memorial:

N:o 86, med förslag till stadganden i Riksgälds-kontorets reglemente, angående de vid föregående riksdagar beviljade men ännu icke utbetalda statsbidrag; samt

Lag-Utskottets Utlåtanden:

N:o 36, i anledning af återremiss af 2:dra och 5:te punkterna i Utskottets Utlåtande N:o 4, angående vissa ändringar i gällande konkurslag;

N:o 37, i anledning af återremiss af Utskottets Utlåtande N:o 22, angående föreslagna ändringar i gällande stadganden rörande exsekutionsväsendet;

N:o 38, i anledning af väckta förslag om ändring i gällande föreskrifter rörande förvaltningen af omyndiges egendom;

N:o 39, i anledning af väckt förslag om tillägg till 15 kap. 2 § Rättegångs-balken, i fråga om fullmäktigskap; och

N:o 40, i anledning af väckta motioner om ändring i Kongl. Förordningen den 8 Februari 1681, rörande klockares aflöning.

Herr vice Talmannen: Enligt förut vedertagen arbetsordning får jag hemställa, att Kammaren behagade besluta, att de i dag för första gången bordlagda ärenden måtte å föredragningslistan till nästa plenum sättas näst efter de gemensamma voteringarne.

Detta förslag bifölls.

Upplästes och godkändes Riksdagens Kanslis förslag till §:r i Riksdagsbeslutet:

N:o 5, angående ändring af 24 § i Kongl. Förordningen om lands-
ting; och

N:o 6, angående ändring i gällande stadganden rörande den kom-
munala rösträtten.

Justerades fem protokollsutdrag för dagens sammanträde.

Kammaren åtskiljdes kl. 3 e. m.

In fidem
O. Brakel.
